

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи

за годината што завршува на 31. декември 2009 година

Содржина

	Страна
Независен ревизорски извештај	1-2
Биланс на успех	4
Извештај за сеопфатна добивка	4
Извештај за финансиска состојба	5-6
Извештај за промените на капиталот	7
Извештај за паричните текови	8
Белешки кон финансиските извештаи	9-60

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Советот на Народна банка на Република Македонија

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Народна банка на Република Македонија, кои што го вклучуваат извештајот за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2009 година, како и билансот на успех, извештајот за сеопфатна добивка, извештајот за промени во главнината и извештајот за парични текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување. Оваа одговорност вклучува: обликување, имплементирање и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка; избирање и примена на соодветни сметководствени политики; како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Народна банка на Република Македонија заклучно со 31 декември 2009 година, како и на неговата финансиска успешност и неговите парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

PriceWaterhouseCoopers Ревизија ДОО
ПрајсватерхаусКуперс РЕВИЗИЈА ДОО

Скопје,

8 март 2010

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Членови на Советот

Петар Гошев, гувернер
Емилија Наџеска, вицегувернер
Фадил Бајрами, вицегувернер
Верица Хаџи Василева - Марковска
Тихомир Петрески
Горан Петрески
Лиман Куртиши
Драге Јанев
Сашо Арсов

Седиште

Кузман Јосифовски Питу, број 1
1000, Скопје

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)***БИЛАНС НА УСПЕХ**

	Белешка	31. декември	
		2009	2008
Приходи од камати	5	164.185	798.455
Расходи од камати	6	(1.333.479)	(1.814.779)
Нето-приходи од камати		(1.169.294)	(1.016.324)
Приходи од провизии	7	207.343	225.627
Расходи од провизии	8	(7.799)	(7.427)
Нето-приходи од провизии		199.544	218.200
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	9	1.710.283	1.291.294
Нето-приходи од хартии од вредност за тргување	10	1.071.996	3.502.016
Приходи од дивиденди	11	7.670	7.228
Останати оперативни приходи	12	213.277	152.312
Расходи за вработените	13	(358.057)	(328.827)
Амортизација	26,27	(74.834)	(70.188)
Останати расходи	14	(207.254)	(204.816)
Посебна резерва и исправка на вредност	15	(17.513)	129.223
Нето-добивка за годината		1.375.818	3.680.118

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

	31. декември	
	2009	2008
Нето-добивка за годината од биланс на успех	1.375.818	3.680.118
Останата сеопфатна добивка	-	-
Останата сеопфатна добивка за годината	-	-
Вкупно сеопфатна добивка за годината	1.375.818	3.680.118

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА**

СРЕДСТВА	Белешка	31. декември	
		2009	2008
Ефективни странски пари	16	154.535	562.397
Депозити во странска валута	17	28.299.309	14.558.854
Странски хартии од вредност	18	55.163.675	68.492.515
Злато	19	10.291.334	8.234.528
Специјални права на влечење	20	3.886.612	59.585
Девизни средства		97.795.465	91.907.879
Побарувања од државата за односи со ММФ	21	560.415	562.174
Хартии од вредност на државата	22	757.701	734.696
Побарувања од државата		1.318.116	1.296.870
Членство кај ММФ	23	4.777.531	4.410.718
Кредити дадени на банки	24	15.912	15.912
Други побарувања	25	-	-
Побарувања од банки		15.912	15.912
Недвижности и опрема	26	945.500	942.967
Нематеријални средства	27	33.574	41.039
Пригодни ковани пари	28	105.977	87.331
Побарувања	29	24.802	28.223
Останата актива	30	205.948	190.496
Вкупно средства		105.222.825	98.921.435

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31. декември 2009

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА (продолжение)

ОБВРСКИ И КАПИТАЛ	Белешка	31 декември	
		2009	2008
Готови пари во оптек	31	19.482.000	20.799.162
Депозити на банки	32	15.045.092	10.269.501
Задолжителна резерва на банки во девизи и задолжителна резерва на штедилници во денари	33	12.239.921	9.820.933
Благајнички записи на Народната банка	34	15.861.833	17.450.296
Задолжителен депозит на банки и штедилници	35	169.214	1.529.144
Денарски депозити на државата	36	5.022.061	11.889.731
Девизни депозити на државата	37	9.917.140	3.126.050
Депозити на државата		14.939.201	15.015.781
Ограничени депозити	38	667.920	2.003.567
Алокација на СПВ	39а	4.388.831	562.174
Обврски врз основа на членство и депозити	39б	4.777.531	4.410.718
Обврски кон ММФ	39	9.166.362	4.972.892
Останати депозити	40	3.413.519	2.834.924
Останати обврски	41	576.555	1.325.071
Посебна резерва	42	209.372	189.342
Останата пасива	43	704.292	931.307
Останати обврски		1.490.219	2.445.720
Вкупно обврски		92.475.281	87.141.920
Капитал		1.289.789	1.289.789
Општи резерви		1.780.039	1.708.077
Ревалоризациони резерви		9.677.716	8.781.649
Вкупно капитал и резерви	44	12.747.544	11.779.515
Вкупно обврски и капитал		105.222.825	98.921.435

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи за годината завршена на 31. декември 2009

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ

Белешка	Капитал	Општи резерви	Ревалоризациони резерви	Ревалоризација на уметнички слики	Акумулирана добивка / загуба	Вкупно капитал и резерви
Состојба на 1 јануари 2008 година	1.289.789	1.503.132	6.466.052	1.777	-	9.260.750
Добивка за годината	-	-	-	-	3.680.118	3.680.118
Вкупно сеопфатна добивка за 2008 година	-	-	-	-	3.680.118	3.680.118
Пресметани позитивни курсни и ценовни промени на златото	-	-	618.761	-	(618.761)	-
Пресметани позитивни курсни разлики	-	-	672.533	-	(672.533)	-
Пресметани позитивни ценовни промени за ХВ	-	-	1.177.896	-	(1.177.896)	-
Реализирани ценовни промени	-	-	(155.370)	-	155.370	-
Распределба во општи резерви	-	204.945	-	-	(204.945)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија	-	-	-	-	(1.161.353)	(1.161.353)
Состојба на 31 декември 2008 година / 1 јануари 2009	1.289.789	1.708.077	8.779.872	1.777	-	11.779.515
Добивка за годината	-	-	-	-	1.375.818	1.375.818
Вкупно сеопфатна добивка за 2009 година	-	-	-	-	1.375.818	1.375.818
Пресметани позитивни курсни и ценовни промени на златото	44	-	2.056.641	-	(2.056.641)	-
Пресметани негативни курсни разлики	44	-	(346.358)	-	346.358	-
Негативни ценовни промени за ХВ	44	-	(369.229)	-	369.229	-
Реализирани ценовни промени	44	-	(444.987)	-	444.987	-
Распределба во општи резерви	44	-	71.962	-	(71.962)	-
Распределба во Буџетот на Република Македонија	41	-	-	-	(407.789)	(407.789)
Состојба на 31 декември 2009 година	1.289.789	1.780.039	9.675.939	1.777	-	12.747.544

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиски извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ**

	Белешка	31 Декември	
		2009	2008
Парични текови од оперативни активности			
Добивка за годината		1.375.818	3.680.118
Коригиран за:			
Приходи од камати	5	(164.185)	(798.455)
Расходи од камати	6	1.333.667	1.814.779
Нереализирани ценовни промени од злато		(2.056.641)	(618.761)
Нето-приходи од хартии од вредност за тргување		743.509	(2.651.620)
Исправка на вредноста		123	(38.139)
Посебна резерва		20.030	(89.484)
Амортизација	26,27	74.834	70.188
Парични текови од оперативни активности, пред промените во оперативните средства и обврски		1.327.155	1.368.626
Злато		(165)	(356)
Странски хартии од вредност		12.585.331	(34.863.425)
Ограничени депозити		254.536	750.253
Останата актива		(30.801)	(95.666)
Пари во оптек		(1.317.162)	905.839
Депозити на банки		4.770.983	(404.314)
Задолжителна резерва и задолжителен депозит на банки и штедилници		1.058.931	4.055.226
Депозити на државата вклучувајќи ограничени и други депозити		(833.326)	(6.178.230)
Алокација на СПВ		3.828.416	-
Останата пасива		(1.384.844)	(886.820)
Примени камати		141.180	776.149
Платени камати		(1.332.275)	(1.829.258)
Нето парични текови од /(користени во) оперативни активности		19.067.959	(36.401.976)
Набавки на недвижности и опрема		(70.153)	(126.041)
Приноси од продажба на недвижности и опрема		251	541
Нето парични текови користени во инвестициски активности		(69.902)	(125.500)
Издадени благајнички записи на НБРМ		(1.583.901)	(3.577.064)
Нето парични текови користени во финансиски активности		(1.583.901)	(3.577.064)
Нето- намалување на парите и парични средства		17.414.156	(40.104.540)
Пари и парични средства на почетокот на годината		14.906.973	55.011.513
Пари и парични средства на крајот на годината	45	32.321.129	14.906.973

1. Општи информации

Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) е централна банка на Република Македонија и е единствена емисиона институција во државата. Организацијата и работењето на Народната банка се регулирани со Законот за Народната банка на Република Македонија од 22. јануари 2002 година и измените и дополнувањата на Законот за Народната банка на Република Македонија од 31. јули и 31. декември 2003 година, 21. јули 2004 година, 21. јули 2005 година и 7. декември 2006 година. Според Законот, Народната банка е правно лице во целосна сопственост на државата со финансиска и со административна самостојност. Народната банка како централна емисиона банка се конституира во 1992 година.

Според Законот за Народната банка, основна цел на Народната банка е одржување на ценовната стабилност. Народната банка ја поддржува економската политика на земјата и се грижи за финансиската стабилност, без да се загрози остварувањето на нејзината основна цел, а почитувајќи ги начелата на пазарната економија. Остварувањето на овие цели имаат приоритет пред остварувањето на добивка.

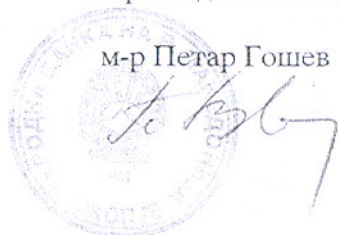
Народната банка поднесува полугодишен и годишен извештај за работењето, за банкарската супервизија и за управувањето со девизните резерви, до Собранието на Република Македонија, како и годишен финансиски извештај ревидиран од страна на независен надворешен ревизор.

Нето-добивката се распределува во ревалоризациони резерви, општи резерви и во Буџетот на Република Македонија. Нереализираните приходи коишто произлегуваат од ценовните и курсните промени во целост се издвојуваат во ревалоризациони резерви. По распределувањето на ревалоризационите резерви, согласно со измените на Законот за Народната банка од декември 2006 година, 70% од нето-добивката се распоредува во општи резерви, односно 15% по достигнувањето на нивото на основниот капитал пропишан со овој Закон, а остатокот претставува приход на Буџетот на Република Македонија. Загубата се покрива од општите резерви на Народната банка, а доколку тие не се доволни, непокриената загуба се покрива од Буџетот на Република Македонија или со преносливи каматоносни должнички хартии од вредност издадени од Република Македонија.

Органи на Народната банка се Советот на Народната банка и гувернерот на Народната банка. Вкупниот број вработени на 31. декември 2009 година е 433 (31. декември 2008: 433). Финансиските извештаи се усвоени од Советот на Народната банка на Република Македонија на 25. февруари 2010 година и се потпишани во нејзино име од страна на претседателот на Советот на Народната банка:

Претседател на Советот на Народната банка

м-р Петар Гошев

2. Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при изготвување на овие финансиски извештаи се прикажани подолу:

А Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Законот за Народната банка и Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), коишто ги вклучуваат меѓународните сметководствени стандарди (МСС) и толкувањата одобрени од Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и толкувањата издадени од Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМСФИ) на Комитетот за меѓународните сметководствени стандарди (КМСС).

Финансиските извештаи се изготвени според принципот на набавна вредност како основа за мерење, модификуван за мерењето според објективна вредност на хартиите од вредност за тргување, златото и уметничките слики.

а) Усвојување нови или ревидирани стандарди и толкувања

Во 2009 година стапија во сила одредени нови МСФИ коишто се однесуваат и на Народната банка. Подолу во текстот се дадени новите, изменети стандарди или толкувања, коишто се или би можеле да бидат релевантни за работењето на Народната банка и нивното влијание врз сметководствените политики.

Подобрување на Меѓународните стандарди за финансиско известување (издадени во мај 2008 година). Во 2008 година, Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди одлучи да започне проект за годишни подобрувања како метод за воведување потребни, но не итни дополнувања на МСФИ. Дополнувањата издадени во мај 2008 година се состојат од значајни измени, појаснувања и измени во терминологијата на различни стандарди. Дел од значајните измени се однесуваат на следниве области: класификација на расположливи за продажба според МСФИ 5 во случај на губење контрола над подружница; можност за претставување на финансиските инструменти расположливи за тргување како нетековни според МСС 1; признавање на средствата коишто претходно се чувале за изнајмување или како средства за продажба и класификација на готовинските текови поврзани со нив според МСС 16, според МСС 7 како готовински текови од оперативни активности; разјаснување на одредени дефиниции од МСС 19; пресметување на државните заеми со камата под пазарната во согласност со МСС 20; усогласување на дефиницијата за трошоци за позајмување од МСС 23 со методот на ефективна камата; разјаснување на сметководството за подружници расположливи за продажба според МСС 27 и МСФИ 5; намалување на обелоденувањата поврзани со придружни претпријатија и заеднички вложувања според МСС 28 и МСС 31; зголемување на обелоденувањата според МСС 36; разјаснување на пресметувањето на рекламните трошоци според МСС 38; изменување на дефиницијата за објективна вредност преку билансот на успех за да биде усогласена со сметководството за заштита од ризик според МСС 39; воведување сметководство за вложувања во недвижности во подготовка во согласност со МСС 40; и намалување во ограничувањата за начинот на утврдување на објективната вредност на биолошките средства според МСС

41. Дополнувањата во МСС 8, 10, 18, 20, 29, 34, 40, 41 и во МСФИ 7 претставуваат промени во терминологијата и уредувањето коишто според ОМСС имаат само минимално или воопшто немаат влијание врз сметководството.

МСФИ 8, Оперативни сегменти. Стандардот се однесува на претпријатијата чишто должнички и сопственички инструменти се тргуваат на официјален пазар или кои поднесуваат или се во процес на поднесување на финансиските извештаи до законодавна организација со цел издавање финансиски инструменти на официјален пазар. МСФИ 8 бара од претпријатието да извести финансиски и наративни информации околу неговите оперативни сегменти, применувајќи сегментарни информации презентирани на слична основа како оние коишто се користат за целите на интерното известување.

МСС 23, Трошоци за позајмување (ревизиран во март 2007 година. Главната промена на МСС 23 се состои во отстранувањето на можноста за моментално признавање како трошок на трошоците за позајмување коишто се однесуваат на средства за чија подготовка за употреба или за продажба е потребно соодветно време. Според тоа, субјектот е задолжен да ги капитализира ваквите трошоци за позајмување како дел од трошоците за средството. Ревидираниот стандард се однесува на трошоците за позајмување коишто се однесуваат на соодветни средства за кои почетниот датум на капитализација е на или по 1 јануари 2009 година. Останатите трошоци за позајмување се признаваат како расход според методот на ефективна каматна стапка.

МСС 1, Прикажување на финансиските извештаи (ревизиран во септември 2007 година. Главната промена во МСС 1 се состои во замената на Билансот на успех со детален извештај за приходите и расходите, којшто покрај другото ќе ги вклучува и сите промени во капиталот коишто не претставуваат трансакции со сопствениците, во нивната улога на сопственици, како на пример преоценување на финансиските средства расположливи за продажба. Алтернативно, субјектите ќе имаат можност да прикажат два извештаја: одделен Биланс на успех и детален извештај за приходите и расходите. Ревидираниот МСС 1 воведува и барање за прикажување Извештај за финансиската состојба (биланс на состојба) на почетокот на најрано прикажаниот споредлив период, во случај кога субјектот ќе направи корекција на споредливите податоци поради прекласификација, промени во сметководствените политики или корекции на грешки. Ревидираниот МСС 1 имаше влијание на презентацијата на финансиските извештаи на Народната банка, но немаше влијание на признавањето и мерењето на одредени трансакции и состојби.

Подобрување на обелоденувањата за финансиските инструменти -измена на МСФИ 7, Обелоденувања, издадено во март 2009. Измената бара почести обелоденувања на мерењето на објективната вредност и ликвидносниот ризик. Претпријатието треба да обелодени анализа на финансиските инструменти користејќи три нивоа на мерење на објективната вредност. Измената а) појаснува дека анализа на рочноста на обврските треба да ги вклучува и издадените финансиски гаранции според максималниот износ на гаранцијата во најраниот период во кој може да биде повикана и б) потребно е обелоденување на преостанатата договорна рочноста на финансиските деривативи во случај кога договорните рочности се значајни за разбирањето и за времето на паричните текови. Претпријатието исто така треба да обелодени анализа на рочноста на финансиските средства што ги држи за управување со ликвидносниот ризик, ако таа информација ќе му

овозвозможи на корисникот на финансискиот извештај да ги оцени природата и опсегот на ликвидносниот ризик. Зголемените обелоденувања се вклучени во овие финансиски извештаи.

б) Нови сметководствени известувања

Издадени се одредени нови стандарди и толкувања коишто ќе бидат задолжителни за Народната банка почнувајќи од 1 јануари 2010. Народната банка не ги применува предвремено овие нови стандарди и интерпретации.

Подобрување на Меѓународните стандарди за финансиско известување (издадени во април 2009 година. Промените на МСФИ 2, МСС 38, КМТФИ 9 и КМТФИ 6 се ефективни за периодите кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година; промените на МСФИ 5, МСФИ 8, МСС 1, МСС 7, МСС 17, МСС 36 и МСС 39 се ефективни за периодите кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година). Подобрувањата се состојат од комбинација на значајни промени и појаснувања од следниве области: појаснување дека вложувањата во деловни субјекти под заедничка контрола и заедничките вложувања не се во делокругот на МСФИ 2; појаснување за потребните обелоденувања според МСФИ 5 и останатите стандарди за нетековни средства (или групи за отуѓување), за средствата коишто се класификувани како расположливи за продажба или прекинати активности; потреба за известување за вкупните средства и обврски за секој известувачки сегмент според МСФИ 8 само доколку овие износи континуирано се известувале до главниот директор кој донесува одлуки; промени на МСС 1 за овозможување класификација на одредени обврски коишто се подмируваат преку сопственички инструменти на самиот ентитет како нетековни обврски; промени на МСС 7 со тоа што само трошоците коишто доведуваат до признати средства го задоволуваат критериумот за класификација под вложувачки (инвестициски) активности; овозможување класификација на долгорочен лизинг на земјиште како финансиски лизинг според МСС 17 иако не постои префрлување на сопственоста на земјиштето на крајот од договорот за лизинг; дополнителни упатства во врска со МСС 18 за одредување дали ентитетот е во улога на агент; појаснувања на МСС 36 дека единиците коишто генерираат пари не треба да бидат поголеми од оперативниот сегмент пред самата агрегација; дополнувања на МСС 38 за одредување на објективната вредност на нематеријалните средства стекнати преку деловна комбинација; промена на МСС 39 а) за вклучување на договорите за опции коишто можат да доведат до деловна комбинација во својот делокруг; б) појаснување на периодот за рекласификација на добивките и загубите од инструментите за заштита од ризик на паричните текови од капиталот во Билансот на успех за годината и в) образложување на опцијата за предвремено плаќање дека е тесно поврзано со главниот договор доколку позајмувачот надоместува за економската загуба на заемодавачот; промена на КМТФИ 9 за образложување дека вградените деривати во договори стекнати во трансакции под заедничка контрола и создавање заедничко вложување не се дел од делокругот на стандардот; и отстранување на ограничувањето во КМТФИ 16 со кое инструментите за заштита од ризик не можеа да бидат дел од странските работења коишто и самите се заштитени од ризик.

Измени во МСС 24, Трансакции со поврзани субјекти (издаден во ноември 2009 и се применува од 1 јануари 2011). МСС 24 беше ревидиран во 2009 со: а) поедноставување на дефиницијата за поврзани субјекти, појаснување на намената и елиминирање на неконзистентноста; б) одредени делумни исклучоци во барањето за обелоденување за државни поврзани претпријатија.

МСФИ 9, Финансиски инструменти Дел 1: Класификација и мерење:
МСФИ 9 беше издаден во ноември 2009 и ги заменува оние делови од МСС 39 коишто се поврзани со класификацијата и мерењето на финансиските средства. Значајни карактеристики се следните:

- Финансиските средства треба да се класификуваат во две категории: оние што ќе се мерат последователно по објективна вредност, и оние што ќе се мерат последователно по амортизирана набавна вредност. Одлуката треба да се донесе при иницијалното признавање. Класификацијата ќе зависи од деловниот модел на претпријатието за управување со финансиските инструменти и договорните парични текови карактеристични за инструментот.
- Еден инструмент може да се мери последователно по амортизираната вредност само доколку е должнички инструмент и доколку ги исполнува следните два услова 1) целта на деловниот модел на претпријатието е да се држи средството за да се наплатуваат договорните парични текови. 2) договорните парични текови на средството претставуваат само плаќање на главницата и на камата (т.е. средството има само "основни карактеристики на кредит". Сите останати должнички инструменти треба да се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.
- Сите сопственички инструменти треба да се мерат последователно по објективната вредност. Сопственичките инструменти коишто се чуваат за тргување ќе се мерат по објективната вредност преку билансот на успех. За сите останати сопственички инструменти, неотповиклив избор ќе може да се направи при иницијалното признавање, нереализираните и реализираните добивки и загуби од објективната вредност ќе се признаваат во останатиот севкупен приход а не во билансот на успех. Пренесување на добивките и загубите од објективната вредност во билансот на успех не постои.
- Примената на МСФИ 9 е задолжителна од 1 јануари 2013 година и претходна примена е дозволена.

Б Трансакции во странска валута

Функционална и известувачка валута

Ставките коишто се вклучени во финансиските извештаи се прикажани во валута според моменталните услови во кои делува Народната банка (функционална валута). Финансиските извештаи се прикажани во МКД, којашто е функционална и известувачка валута на Народната банка, искажани во илјади денари.

Трансакции и сосвојби

Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажуваат во МКД според девизниот курс на денот на составувањето на извештајот за финансиската состојба. Трансакциите коишто се извршени во странска валута се изразуваат во МКД по девизниот курс на денот на трансакцијата. Сите разлики од промените на девизните курсеви се признаени во билансот на успех.

Девизен курс:	31 декември 2009	31 декември 2008
	МКД	МКД
УСД	42,67	43,56
ЕУР	61,17	61,41
СПВ	66,89	67,10

В Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето-вредност се прикажува во извештајот за финансиската состојба на нето-основа доколку се исполнети одредени услови предвидени со соодветен стандард за нетирање и можност за прикажување или порамнување на трансакциите на нето-основа.

Г Репо-трансакции

Продадените хартии од вредност што се предмет на повторно купување (репо-трансакции) се прекласификувани во финансиските извештаи како средства коишто се дадени под закуп кога преносителот, според договорот, има право или намера да ги продаде или повторно да ги заложат како обезбедување. Обврските врз основа на репо-трансакции се вклучени во депозитите кон банките. Побарувањата по купените хартии од вредност коишто се предмет на повторна продажба се вклучени во кредитите дадени на банките. Разликата помеѓу продажната и куповната цена претставува камата и е пресметана за целокупното времетраење на договорот со примена на методот на ефективна каматна стапка. Хартиите од вредност коишто се предмет на заем се прикажани во финансиските извештаи.

Хартиите од вредност коишто се позајмени и оние што се примени како обезбедување за обратни трансакции не се признаваат во финансиските извештаи, освен доколку не се продадени на трети лица, а во тој случај набавките и продажбите се прикажани како добивка или загуба и се вклучени во приходите од работењето. Обврската за враќање на хартиите од вредност се прикажува по пазарна вредност како обврска од редовното работење.

Д Депозити во банки

Депозитите во банки се прикажани по амортизирана вредност исто како и кредитите дадени на банки, (види белешка 2Ж), намалени за исправката (види белешка 2S).

Ѓ Монетарно злато

Монетарното злато го сочинуваат златните депозити во кореспондентни банки и залихата на златни прачки изработени по меѓународните стандарди коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Монетарното злато е дел од девизните резерви. Златото се мери во единица мерка фина унца злато.

Монетарното злато е касификувано како финансиско средство по објективна вредност преку билансот на успех определено како такво при почетното признавање и се мери по објективна вредност. Објективната вредност на монетарното злато е поврзана со цената на златото. Пазарна вредност е

вредност којашто може да биде остварена при продажба на средството под нормални комерцијални услови помеѓу две заинтересирани страни и е пресметана врз основа на цената на Лондонската берза за злато, изразена во САД-долари, деноминирана во МКД по тековниот девизен курс на МКД во однос на САД-доларот на денот на трансакцијата.

Реализираните и нереализираните добивки и загуби од ревалоризацијата на златото на крајот на пресметковниот период коишто произлегуваат од промените во пазарната цена на златото и промената на курсот на денарот во однос на САД-доларот, се вклучуваат во билансот на успех. Каматата од монетарното злато е вклучена во приходите од камати.

Е Пари и парични средства

За целите на Извештајот за паричните текови, парите и паричните средства ги вклучуваат износите со рок на достасување пократок од 90 дена од датумот на стекнување вклучувајќи девизни депозити без ограничените депозити, девизи во трезорот на Народната банка и СПВ средства на посебната сметка кај ММФ.

Ж Финансиски средства

Народната банка ги класификува финансиските средства како: финансиски средства по објективна вредност низ билансот на успех, кредити и побарувања, средства коишто се чуваат до достасување и средства расположливи за продажба. Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства при почетното признавање.

Сите финансиски средства, освен оние финансиски средства коишто се мерат по објективна вредност низ билансот на успех, почетно се признаваат според нивната набавна цена, односно објективната вредност на дадените средства во моментот на нивното стекнување, вклучувајќи ги и трошоците за набавка.

Финансиски средства коишто се мерат по објективна вредност низ билансот на успех се признаваат по нивната набавна цена, односно објективна вредност на дадените средства во моментот на нивното стекнување, а трошоците за набавка се признаваат во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Финансиски средства коишто се мерат по објективна вредност низ билансот на успех

Оваа категорија има две поткатегории: финансиски средства коишто се чуваат за тргување, и оние коишто се класификуваат по објективна вредност низ билансот на успех во моментот на нивното стекнување. Финансиските средства се класификувани во оваа категорија, ако се стекнати главно заради продажба на краток рок или ако се класификуваат како такви од раководството.

Финансиските средства се класификуваат како средства коишто се чуваат за тргување ако се стекнати главно заради продавање или откуп на краток рок и за кои постои модел за остварување добивка на краток рок. Единствено странските должнички хартии од вредност се финансиски средства коишто се класификувани за тргување.

Хартиите од вредност за тргување се вреднуваат по објективна вредност и промените во објективната вредност се вклучуваат во билансот на успех.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се недеривативни финансиски средства, со фиксни или предвидливи плаќања и не се котираат на активните пазари. Тие произлегуваат од активностите каде што Народната банка обезбедува пари на должник без намера за тргување.

Кредитите се признаваат кога паричните средства му се одобрени на должникот и се прикажани по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка. Ефективните странски пари, депозитите во странска валута, специјалните права на влечење, побарувањата од државата за односи со ММФ, побарувањата од банки и другите побарувања се класифицирани како кредити и побарувања.

Хартии од вредност што се чуваат до достасување

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се недеривативни финансиски средства со фиксни или одредени периоди на отплата и со фиксен период на достасаност, коишто Народната банка има намера и можност да ги чува до периодот на достасување.

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се признаваат по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка.

Доколку Народната банка продаде или прекласификува значителен износ од средствата што се чуваат до достасување пред датумот на достасување, во тој случај класификацијата на целата категорија ќе се доведе во прашање и ќе се прекласификува како расположливи за продажба.

Хартии од вредност расположливи за продажба

Хартиите од вредност расположливи за продажба се оние финансиски средства коишто Народната банка има намера да ги чува на неодреден период и коишто може да се продадат поради ликвидносни потреби.

Хартиите од вредност расположливи за продажба, последователно се мерат по објективна вредност. Објективната вредност на инвестициите коишто котираат на активните пазари се засноваат врз основа на котирали цени. Во случаите каде што нема активен пазар за должничките инструменти Народната банка пресметува објективна вредност, користејќи техники на вреднување. Некотирачките сопственички акции чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена се прикажува по набавна вредност, намалена за исправката на вредноста.

Нереализираните добивки и загуби се искажуваат како посебна компонента на останата сеопфатна добивка до моментот на отуѓување на вложувањето или вршењето исправка на вредноста. При отуѓувањето или намалувањето на вредноста, збирните добивки или загуби искажани во останатата сеопфатна добивка се вклучуваат во билансот на успех за периодот на кој се однесуваат.

З Објективна вредност

За вложувањата во финансиски инструменти со кои се тргува на финансиски пазари, објективната вредност се одредува преку котираните пазарни цени.

За вложувањата коишто не котираат, објективната вредност се одредува преку пазарните цени на сличните вложувања, или се заснова врз основа на дисконтираните очекувани парични текови.

С Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства*Средствата евиденцирани според амортизираната вредност*

На датумот на кој се сочинува билансот на состојба се врши проценка со цел да се утврди дали постои објективен доказ дека вредноста на одредено финансиско средство или група финансиски средства е намалена. Финансиско средство или група финансиски средства се оштетени и исправка на вредноста се пресметува ако, и само ако, постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани коишто се случуваат по првичното признавање на средствата (настан што предизвикува загуба) и тој настан (или настани) што предизвикува загуба влијае на проценетите идни парични текови од финансиското средство или групата финансиски средства коишто може објективно да се проценат.

За потребите на групна проценка на исправката на вредноста (вреднувањето на исправката на вредноста) на финансиските средства, тие се групирани врз основа на кредитните карактеристики (т.е. врз основа на банкарски процеси на оценување коишто ги земаат предвид видот на средството, индустријата, географската локација, видот на обезбедувањето, досегашниот должнички статус и други релевантни фактори).

Тие карактеристики се релевантни за процената на идните парични приливи од соодветните средства преку оценување на способноста на должниците за исплаќање на обврските.

Идните парични текови од финансиските средства, за кои е направена збирна проценка за исправка на вредноста, се прикажани врз основа на очекуваните парични текови од овие средства и загубите од минатите години за средства со карактеристики на кредитен ризик слични со оние на Народната банка. Загубите од минатите години се усогласени врз основа на расположливите податоци со цел да се прикаже ефектот на моменталните состојби коишто не се однесуваат на периодот во кој настанала загубата и да се отстранат ефектите од минатите периоди коишто не се релевантни за сегашноста.

Проценетите идни парични текови треба да ги прикажат и да бидат во согласност со промените на достапните податоци од период во период. Методологијата и процената на идните парични текови се ревидираат на редовна основа од страна на Народната банка за да се намалат разликите помеѓу проценетите и фактички настанатите загуби.

Кога побарувањето е ненаплатливо, тоа се отпишува до износот на резервирањето за износот на исправката на истото побарување.

Таквите побарувања се отпишуваат откако сите потребни процедури се завршени и износот на загубата е одреден. Идните наплати на претходно отпишаните побарувања ја намалуваат вредноста на исправката на вредност за покривање на загуби во билансот на успех или се признаваат како останати оперативни приходи.

Доколку во последователниот период износот на исправката на вредност се намали и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста (како што е подобрувањето на кредитниот рејтинг на должникот), намалувањето на вредноста на финансиското средство треба да биде анулирано преку коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на анулирањето треба да биде вклучен во нето-добивката или загубата за периодот.

Средства расположливи за продажба

На датумот на кој се сочинува извештајот за финансиска состојба Народната банка врши процена за да се утврди дали постои објективен доказ дека е намалена вредноста на одредено финансиско средство или група финансиски средства. За вложувањата во сопственички инструменти класификувани како расположливи за продажба, значителното или пролонгираното намалување на објективната вредност на вложувањето под неговата набавна вредност се смета како објективен доказ за оштетувањето. Во тој случај, збирната загуба измерена како разлика помеѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за исправката на истото побарување, призната во билансот на успех во минати периоди, се анулира од останата сеопфатна добивка и се признава во билансот на успех. Исправката на вредноста за сопственички вложувања, призната во билансот на успех, последователно не се анулира низ билансот на успех. Доколку во последователниот период објективната вредност на должнички инструменти се зголеми и тоа може објективно да се поврзе со настан што се случил по намалувањето на вредноста, намалувањето на вредноста треба да биде анулирано во билансот на успех.

И Сметководство на датумот на тргување и порамнување

Сите редовни набавки и продажби на финансиски средства се признаваат на датумот на подмирување, односно на датумот на кој средството е добиено или предадено на друго лице. Редовните набавки или продажби се набавки или продажби на финансиски средства коишто бараат испорака на средствата во даден рок што е главно утврден по пат на правна рамка или конвенција на пазарот.

Ј Недвижности и опрема

Сите ставки на недвижности и опрема, освен уметничките слики, се признаваат по нивната набавна вредност намалена за амортизацијата. Инвестициите во тек се прикажани по набавната вредност на нивната подготовка вклучувајќи ги трошоците за трети лица. Не се пресметува амортизација во текот на инвестицијата. По завршувањето на изведбата, сите акумулирани трошоци се префрлени на соодветните материјални вложувања и опрема и се предмет на соодветната стапка на амортизација. Добивките и загубите при расходување на недвижностите и опремата се прикажани во билансот на успех.

Уметничките слики се признаваат по нивната објективна вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во останата сеопфатна добивка во ревалоризациони резерви за уметнички слики.

Амортизација се пресметува на сите средства, освен на инвестициите во тек, со примена на праволинискиот метод, врз база на проценетиот корисен век на имотот и опремата, како што е прикажано подолу:

Основно средство	Корисен век на употреба
Згради	5 до 50 години
Опрема	3 до 10 години
Возила	5 до 6 години
Мебел	5 до 10 години

Корисниот век на употреба на недвижностите и опремата се ревидира и се прилагодува најмалку еднаш годишно, односно доколку се оцени како неопходно и се применува во иднина. Земјиштето, уметничките слики и нумизматиката не се предмет на амортизација.

К Нематеријални вложувања

Нематеријалните средства се состојат од компјутерски софтвер. Средството е прикажано по вредноста по која е набавено и се амортизира според праволинискиот метод за проценетиот животен век, којшто не е подолг од 3 до 5 години.

Л Исправка на вредноста на нефинансиски средства

Средствата коишто имаат неограничен животен век не се предмет на амортизација и се тестирани за исправка на вредноста на годишна основа. Средствата коишто се предмет на амортизација се ревидираат за исправка на вредноста тогаш кога одредени настани или промени укажуваат на тоа дека книговодствената вредност не е соодветна. Загубата поради оштетување (исправка на вредноста) е еднаква на износот за кој книговодствената вредност на средството ја надминува неговата надоместлива вредност. Надоместливата вредност е поголемиот износ помеѓу објективната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и вредноста на средството во употреба. При оцена на исправката на вредноста на средствата, тие се групирани од најниско ниво според способноста да создаваат парични текови (единици за создавање парични текови). Сите нефинансиски средства, освен гудвилот, за кои била призната исправка на вредноста, се предмет на анализа за да се утврди дали постои можност за анулирање на исправката на вредноста на датумот на известувањето.

Љ Пригодни ковани пари

Пригодните ковани пари не се платежно средство и вообичаено содржат уметничка или колекционерска вредност, и следствено се продаваат по цена повисока од вредноста на металот од кој се изработени. Народната банка произведува пригодни ковани пари за одбележување на значајни настани, врз

основа на одлука на Владата на Република Македонија. Пригодните ковани пари се вреднуваат по нивната продажна цена, донесена од Советот на Народната банка.

Приходите од продажба на пригодни ковани пари се признаваат доколку е веројатно дека Народната банка ќе има идна економска корист од нив и доколку оваа корист може веродостојно да се мери.

М Доверителски активности

Народната банка има улога на доверител во доверителски активности коишто се јавуваат како резултат на чување или пласирање средства во име и за сметка на државата. Приходот што настанува врз овие основи е изземен од овие финансиски извештаи и средствата се прикажани на нето-основа. Народната банка остварува приходи од провизија врз основа на овие активности (белешка 7).

Н Банкноти и ковани пари во оптек

Банкнотите и кованите пари во оптек емитирани од страна на Народната банка се прикажани во Извештајот за финансиската состојба како обврска во корист на имателот, изразена во номинална вредност. Кога банкнотите и кованите пари се повлекуваат од оптек, се зголемува обврската за депозитни пари, а се намалува обврската во корист на имателот за готови пари.

Њ Краткорочни хартии од вредност

Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи) се издаваат исклучиво во домашна валута со период на достасување од 28 дена. Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи), издадени од страна на Народната банка за остварување на целите на монетарната политика, се евидентираат според дисконтирана вредност, одразувајќи ги износите што ги платиле банките за да ги добијат. Каматата се пресметува и се евидентира како што достасува. Благајничките записи на Народната банка иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност.

О Депозити

Депозитите се признаваат почетно по нивната објективна вредност. Депозитите се мерат последователно по амортизирана вредност. Во депозитите се вклучени: депозити на банки, задолжителна резерва на банки во девизи и задолжителна резерва на штедилници во денари, задолжителен депозит на банки и штедилници, депозити на државата, ограничени депозити и останати депозити.

П Посебни резерви

Посебните резерви се признаваат кога Народната банка има сегашна правна или конструктивна обврска, којашто е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се подмири таа обврска, и постои можност за проценување на износот на обврската.

Р Заеми

Заемот се признава кога ќе настане, според објективната вредност, нето од трансакциските трошоци. Последователно по првичното признавање, каматоносните заеми се мерат по амортизирана вредност. Доколку долгот се подмири пред неговото достасување, која било разлика помеѓу отплатениот износ и сметководствената вредност се прикажува во билансот на успех.

С Признавање на приходи*Приходи и расходи од камати*

Приходите и расходите од камати се прикажани во билансот на успех за сите каматоносни инструменти, освен за каматата од купонските хартии од вредност коишто се класификувани како хартии од вредност за тргување, на пресметковна основа со користење на методот на ефективна каматна стапка. Кога заемите ќе станат сомнителни за наплата, тие се отпишуваат до износот на резервирањата и поради тоа, приходот од камати се признава според каматната стапка според која се вршеше дисконтирање на идните парични текови при мерењето на износот на посебните резерви.

Приходи од дивиденди

Дивидендите коишто произлегуваат од сопственички вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех, кога ќе се утврди правото да се прими плаќањето.

Провизиите и останатите приходи

Провизиите и останатите приходи вообичаено се прикажуваат на пресметковна основа, кога е извршена услугата. Провизиите при давање на заемите се одложени и се прикажани како прилагодување на ефективната каматна стапка на заемот.

Нето-приходи од хартии од вредност за тргување

Нето-приходите од хартии од вредност за тргување ги вклучуваат пресметаните камати од купонски хартии од вредност, реализираните добивки и загуби како резултат на продажби и нереализираните позитивни и негативни промени во објективната вредност на хартиите од вредност за тргување (по принципот „хартија по хартија“).

Т Нереализирани курсни и ценовни промени

Нереализираните курсни и ценовни промени се резултат на усогласување на вредноста на средствата и обврските деноминирани во странска валута со вредноста на курсот на денарот и промените во пазарната цена на денот на известувањето.

Ќ Користи за вработените*Придонес за пензиско осигурување - план за дефинирани придонеси*

Обврските за дефинирани придонеси за пензиско осигурување во пензискиот систем на Република Македонија се признаваат како трошок во билансот на успех за периодот кога настанува обврската.

Други долгорочни користи за вработените

Другите долгорочни користи за вработените ги опфаќаат отпремнината при заминување во пензија и правото на јубилејни награди на вработени коишто работеле кај работодавачот 10, 20 односно 30 години. Овие користи се во согласност со Законот за работни односи и Колективниот договор на Народната банка.

Обврската за долгорочни користи за вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, е еднаква на износот на идните користи коишто ги остваруваат вработените врз основа на нивниот труд во тековниот и во минатите периоди, дисконтиран до неговата сегашна вредност со примена на просечна каматна стапка којашто преовладува на пазарот на хартии од вредност за 3,5 годишните обврзници издадени од Република Македонија.

У Даноци

Според одредбите од член 36в од изменетиот Закон за данок на добивка, објавен на 31. јули 2003 година, а кој се применува ретроактивно од 1. јануари 2003 година, Народната банка е ослободена од данок на добивка.

Народната банка има обврска да пресметува задржан данок на доход за примени услуги од странски правни лица согласно со измените на Законот за данок на добивка од 31. декември 2005 година.

Ф Известување по сегменти

Активностите на Народната банка формираат еден оперативен сегмент и се извршуваат на едно географско подрачје, Македонија. Народната банка има значаен износ на финансиски средства и финансиски обврски, како дел од активностите за управување со девизните резерви и операциите на домашен пазар. Овие активности не формираат пооделни оперативни сегменти.

3. Управување со финансиски ризик

Извештајот за финансиската состојба на Народната банка главно се состои од финансиски инструменти. Овие инструменти ја изложуваат Народната банка на ризици, вклучувајќи го кредитниот ризик, пазарниот ризик, ризикот од курсни разлики, ризикот на каматни стапки и ризикот на ликвидност.

А Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од намалување на вредноста на девизните средства како резултат на намалување во кредитниот рејтинг на договорната финансиска институција или комерцијална банка каде што се чуваат девизните резерви, или на издавачот на инструментот во којшто се пласираат девизните резерви.

Во рамки на управувањето со девизните резерви, усвоените упатства за управување со кредитниот ризик се во согласност со Политиката за управување со девизните резерви на Народната банка. Девизните средства се пласираат во инструменти емитирани од влади и централни банки од земјите-членки на ОЕЦД, меѓународни финансиски институции и комерцијални банки од земјите-членки на ОЕЦД, на кои им е доделена една од двете највисоки оценки за рејтинг на краткорочен долг од најмалку две меѓународни реномирани рејтинг агенции.

Народната банка управува со кредитниот ризик преку диверсификација на вложувањата. Во однос на ова, утврдени се квантитативни лимити за вложувања по индивидуални земји и финансиски институции. Покрај ова, се определува и максимален износ на пласирани средства во видови на хартии од вредност и обем на емитирани серии од хартии од вредност.

Следењето на изложеноста на девизните средства на кредитниот ризик се врши на дневна основа.

Договорните страни на Народната банка се поделени врз основа на рејтинг-скала, којашто е прикажана подолу. Целта на рејтинг-скалата е да ги класификува договорните страни и издавачите на обврзници според кредитната состојба. Кредитната состојба на договорните страни и издавачите на обврзници се темели врз основа на долгорочен рејтинг утврден од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Долгорочните кредитни рејтинзи на странските банки се процени и мислења за способноста на банката за ажурна отплата на депозитните обврски во странска и/или домашна валута. Кредитните рејтинзи на издавачите се процени и мислења за способноста на издавачите за исполнување на финансиски обврски и договори.

Споредбена рејтинг-скала	Долгорочен кредитен рејтинг: „Стандард и Пурс“ или еквивалентен на нив
Инвестициска оцена	AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, BBB+, BBB, BBB-
Неинвестициска оцена	BB+, BB, BB-, B+, B, B-, или понизок

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Големината и изложеноста на Народната банка на кредитен ризик може директно да се увиди од извештајот за финансиската состојба и од белешките кон извештајот за финансиската состојба коишто ги опишуваат финансиските средства.

Следнава табела ја прикажува максималната изложеност на кредитниот ризик по видови средства:

СРЕДСТВА	2009	2008
Депозити во странска валута		
Тековни сметки	18.244.596	12.049.317
Орочени депозити	10.054.713	2.509.537
Странски хартии од вредност		
Должнички хартии од вредност	55.127.724	68.456.452
Златни депозити	10.272.328	8.219.324
СПВ средства кај ММФ	3.886.612	59.585
Девизни средства	97.585.973	91.294.215
Побарувања од државата за односи со ММФ	560.415	562.174
Хартии од вредност на државата	757.701	734.696
Побарувања од државата	1.318.116	1.296.870
Побарувања од банки	15.912	15.912
Побарувања	24.802	28.223
На 31. декември	98.944.803	92.635.220

Управувањето со кредитниот ризик се врши со определување финансиска институција - комерцијална банка или издавач на хартии од вредност и определување квантитативни лимити врз основа на критериуми утврдени од страна на гувернерот на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Во следната табела е прикажана анализата на финансиските средства коишто не се ниту достасани и наплатени ниту коригирани за исправката на вредност на Народната банка, одредена од страна на рејтинг-агенција на 31. декември 2009, заснована врз основа на рејтинзите на „Стандард и Пурс“ или еквивалентни на нив:

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	СПВ средства кај ММФ	Побарувања од државата	Кредити на банки	Побарувања	Вкупно
AAA	-	509	-	52.777.499	-	-	-	-	52.778.008
AA+	-	-	-	2.177.437	-	-	-	-	2.177.437
AA	-	5.304	-	-	-	-	-	-	5.304
AA-	5.063.824	12.433	-	-	-	-	-	-	5.076.257
A	-	24.491	3.670	-	-	-	-	-	28.161
A+	5.198.647	20.965	-	-	-	-	-	-	5.219.612
BBB-	-	1.346	-	-	-	-	-	-	1.346
ЦБ ¹	-	18.164.967	10.051.043	-	-	-	-	-	28.216.010
МИ ²	9.857	14.581	-	172.788	3.886.612	-	-	-	4.083.838
ББ ³	-	-	-	-	-	1.318.116	-	-	1.318.116
Нерангиран и	-	-	-	-	-	-	15.912	24.802	40.714
Вкупно	10.272.328	18.244.596	10.054.713	55.127.724	3.886.612	1.318.116	15.912	24.802	98.944.803

Следнава табела ја прикажува анализата на финансиските средства коишто не се ниту достасани и наплатени ниту коригирани за исправката на вредност на Народната банка, одредена од страна на рејтинг-агенција на 31. декември 2008, заснована врз основа на рејтинзите на „Стандард и Пурс“ или еквивалентни на нив:

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	СПВ средства кај ММФ	Побарувања од државата	Кредити на банки	Побарувања	Вкупно
AAA	-	681	-	65.370.134	-	-	-	-	65.370.815
AA+	-	469	-	-	-	-	-	-	469
AA	-	39.359	-	-	-	-	-	-	39.359
AA-	4.051.964	14.597	-	-	-	-	-	-	4.066.561
A	-	145.095	18.427	-	-	-	-	-	163.522
A+	4.159.475	236.096	-	-	-	-	-	-	4.395.571
ЦБ	-	11.606.180	2.491.110	-	-	-	-	-	14.097.290
МИ	7.885	6.249	-	3.086.318	59.585	-	-	-	3.160.037
BBB-	-	591	-	-	-	1.296.870	-	-	1.297.461
Нерангиран и	-	-	-	-	-	-	15.912	28.223	44.135
Вкупно	8.219.324	12.049.317	2.509.537	68.456.452	59.585	1.296.870	15.912	28.223	92.635.220

Финансиските средства коишто се коригирани поединечно за исправката на вредност се прикажани во категориите други побарувања (белешка 25) и побарувања (белешка 29).

¹ Централна банка.

² Меѓународни институции.

³ Рејтинг на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Концентрација на ризици на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик

Табелата што следи ја прикажува кредитната изложеност на средствата на Народната банка по сметководствена вредност, класификувана според географски региони на 31. декември 2009 година. За потребите на оваа табела, Народната банка ја класификуваше изложеноста на региони според земјата од којашто доаѓаат договорните страни:

	Земји-членки на ЕУ	Европски земји коишто не се членки на ЕУ	Република Македонија	Останати земји	Вкупно
Златни депозити	6.370.341	3.901.987	-	-	10.272.328
Тековни сметки	17.754.557	21.548	-	468.491	18.244.596
Орочени депозити	10.054.713	-	-	-	10.054.713
Странски должнички хартии од вредност	50.363.646	172.788	-	4.591.290	55.127.724
СПВ средства кај ММФ	-	-	-	3.886.612	3.886.612
Побарувања од државата	-	-	1.318.116	-	1.318.116
Побарувања од банки	-	-	15.912	-	15.912
Побарувања	-	-	24.802	-	24.802
31. декември 2009	84.543.257	4.096.323	1.358.830	8.946.393	98.944.803
31. декември 2008	78.739.543	6.243.748	1.341.005	6.310.924	92.635.220

Б Пазарен ризик

Народната банка ги следи и управува и со валутниот и со каматниот ризик, како основни фактори на пазарниот ризик. Основната цел на Народната банка при управувањето со пазарниот ризик е објаснета во белешката бр. 1. Валутниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на девизните резерви поради промена на интервалутарните односи на валутите во кои се пласираат и се чуваат девизните резерви. Каматниот ризик претставува ризик од намалување на вредноста на девизните резерви поради промена на пазарните цени на инструментите во кои се пласирани девизните резерви како резултат на промена на каматните стапки и приносите на меѓународните финансиски пазари.

Управувањето со пазарниот ризик се врши со поставување квантитативни лимити за изложеноста на девизните средства коишто може да бидат прифатливи за Народната банка и тие се следат на дневна основа.

Со цел мерење на ефектот на пазарните ризици врз вредноста на девизните резерви, Народната банка го применува концептот на „вредност изложена на ризик“ - ВАР (Value at Risk или VAR). ВАР претставува статистичка методологија којашто ја проценува максималната промена на вредноста на девизните резерви поради промени на цените на финансиските инструменти и промена на девизниот курс и со одредено ниво на доверба за одреден временски период. Народната банка, при пресметката на ВАР⁴, го користи нивото на доверба од 99% за временски интервал од десет дена. Флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви се одредуваат според промените на цените во минатите периоди и девизните курсеви на инструментите и валутите што ги сочинуваат девизните резерви на крајот на месецот.

Во декември 2009 година, изложеноста на девизните резерви со кои управува Народната банка (вредност изложена на ризик) во поглед на флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви во однос на еврото изнесува 1.305.436.000 МКД (21.340.000 евра) или 1,34% од девизните резерви. Притоа, ВАР од промена на девизниот курс (вклучува промена на цената на златото) изнесува 1.211.780.000 МКД (19.809.000 евра), а ВАР од промена на цените на инструментите во кои се инвестирани девизните резерви изнесува 93.656.000 МКД (1.531.000 евра).

	31. Декември 2009	31. Декември 2008
Валутен ризик	1.211.780	1.024.971
Каматен ризик	93.656	313.817
Вкупно ВАР	1.305.436	1.338.788

⁴ Согласно препораките од Базелската спогодба од 1999

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

В Ризик од курсни разлики

Ризикот од курсни разлики претставува ризик од намалување на вредноста на девизните средства како резултат на флукуациите на девизните курсеви на валутите и на монетарното злато.

Валутната структура на девизните резерви е условена од валутната структура на интервенциите за поддршка на курсот на денарот во однос на еврото и од валутната структура на обврските на централната банка и на државата кон странство. Следствено, еврото доминира во валутната структура на девизните резерви. Учеството на САД-доларот во валутната структура на девизните резерви се одредува врз основа на потребниот износ за сервисирање на обврските кон странство и според валутната структура на трговската размена со странство, деноминирани во САД-долари. Имајќи го предвид „де факто“ фиксниот девизен курс на денарот наспрема еврото, изложеноста кон валутниот ризик на Народната банка наспрема еврото е минимална, за разлика од САД-доларот, каде што изложеноста е присутна заради неговото слободно флукуирање кон еврото, а со тоа и кон денарот.

Табелата што следи ја прикажува изложеноста на Народната банка кон девизниот ризик. Во табелата се вклучени девизните средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31. декември 2009 година, анализирани по валути.

СРЕДСТВА

	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	77.262.325	16.551.650	3.922.563	58.927	-	97.795.465
Побарувања од државата	-	-	560.415	-	757.701	1.318.116
Членство во ММФ	-	-	-	-	4.777.531	4.777.531
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Останата актива	466	12	-	12	1.315.311	1.315.801
Вкупно средства	77.262.791	16.551.662	4.482.978	58.939	6.866.455	105.222.825

ОБВРСКИ

Готови пари во оптек	-	-	-	-	19.482.000	19.482.000
Депозити на банките	813.859	-	-	-	14.231.233	15.045.092
Задолжителни резерви	12.225.709	-	-	-	14.212	12.239.921
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	15.861.833	15.861.833
Задолжителен депозит	-	-	-	-	169.214	169.214
Депозити на државата	9.855.214	60.137	-	1.789	5.022.061	14.939.201
Ограничени депозити	605.806	62.114	-	-	-	667.920
Обврски кон ММФ	-	-	4.388.831	-	4.777.531	9.166.362
Останати депозити	-	-	-	-	3.413.519	3.413.519
Останати обврски	528.722	15.557	-	32.825	913.115	1.490.219
Вкупно обврски	24.029.310	137.808	4.388.831	34.614	63.884.718	92.475.281
Нето финансиска состојба	53.233.481	16.413.854	94.147	24.325	(57.018.263)	12.747.544

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Табелата што следи ја прикажува изложеноста на Народната банка кон девизниот ризик. Во табелата се вклучени девизните средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31. декември 2008 година, анализирани по валути.

СРЕДСТВА

	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	76.004.831	15.723.413	95.649	83.986	-	91.907.879
Побарувања од државата	-	-	562.174	-	734.696	1.296.870
Членство во ММФ	-	-	-	-	4.410.718	4.410.718
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	15.912
Останата актива	614	22	-	151	1.289.269	1.290.056
Вкупно средства	76.005.445	15.723.435	657.823	84.137	6.450.595	98.921.435

ОБВРСКИ

Готови пари во оптек	-	-	-	-	20.799.162	20.799.162
Депозити на банките	-	-	-	-	10.269.501	10.269.501
Задолжителни резерви	9.803.200	-	-	-	17.733	9.820.933
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	17.450.296	17.450.296
Задолжителен депозит	-	-	-	-	1.529.144	1.529.144
Депозити на државата	3.020.542	61.509	-	43.999	11.889.731	15.015.781
Ограничени депозити	1.130.630	860.793	-	12.144	-	2.003.567
Обврски кон ММФ	-	-	562.174	-	4.410.718	4.972.892
Останати депозити	27.941	4.643	-	416	2.801.924	2.834.924
Останати обврски	765.424	20.736	-	26.714	1.632.846	2.445.720
Вкупно обврски	14.747.737	947.681	562.174	83.273	70.801.055	87.141.920
Нето финансиска состојба	61.257.708	14.775.754	95.649	864	(64.350.460)	11.779.515

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)***Г Каматен ризик**

Народната банка е изложена на каматниот ризик како резултат на неусогласеноста на каматната структура на средствата и обврските.

Бидејќи основната цел на Народната банка е да се постигне и да одржува ценовна стабилност, тоа ѝ дава дискрециско право при водењето на монетарната политика и воведувањето на монетарните инструменти коишто ќе се користат при постигнувањето на ценовната стабилност.

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки, заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31. декември 2009 година, е прикажана во табелата подолу. Таа ги вклучува финансиските инструменти на Народната банка по нивната сегашна вредност, категоризирани пред датумот на прецена или датумот на достасување.

	Каматносни стапки						Вкупно
	До 1 месец или варијабилни и стапки	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	Некаматон осни стапки	
СРЕДСТВА							
Девизни средства	32.119.212	64.844	44.234.667	10.252.685	-	11.124.057	97.795.465
Побарувања од државата	-	-	-	-	757.701	560.415	1.318.116
Членство во ММФ	-	-	-	-	-	4.777.531	4.777.531
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	-	15.912
Останата актива	-	-	-	-	-	1.315.801	1.315.801
Вкупно средства	32.119.212	64.844	44.234.667	10.252.685	773.613	17.777.804	105.222.825
ОБВРСКИ							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	19.482.000	19.482.000
Депозити на банките	14.626.624	61.173	-	-	-	357.295	15.045.092
Задолжителни резерви	12.239.191	-	-	-	-	730	12.239.921
Благајнички записи на Народната банка	15.825.233	-	-	-	-	36.600	15.861.833
Задолжителен депозит	169.139	-	-	-	-	75	169.214
Депозити на државата	13.931.915	-	-	-	-	1.007.286	14.939.201
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	667.920	667.920
Обврски кон ММФ	4.388.831	-	-	-	-	4.777.531	9.166.362
Останати депозити	3.354.576	-	-	-	-	58.943	3.413.519
Останати обврски	-	-	-	-	-	1.490.219	1.490.219
Вкупно обврски	64.535.509	61.173	-	-	-	27.878.599	92.475.281
Вкупно каматен ризик	(32.416.297)	3.671	44.234.667	10.252.685	773.613	(10.100.795)	12.747.544

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)*

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки, заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка, на 31. декември 2008 година е искажана на следниов начин:

	Каматносни стапки						Вкупно
	До 1 месец или варијабилни и стапки	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	Некаматносни ставки	
СРЕДСТВА							
Девизни средства	12.108.902	2.487.984	59.147.665	8.201.817	-	9.961.512	91.907.880
Побарувања од државата	-	-	-	-	734.695	562.174	1.296.869
Членство во ММФ	-	-	-	-	-	4.410.718	4.410.718
Побарувања од банките	-	-	-	-	15.912	-	15.912
Останата актива	-	-	-	-	-	1.290.056	1.290.056
Вкупно средства	12.108.902	2.487.984	59.147.665	8.201.817	750.607	16.224.460	98.921.435
ОБВРСКИ							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	20.799.162	20.799.162
Депозити на банките	9.910.726	-	-	-	-	358.775	10.269.501
Задолжителни резерви	17.733	-	-	-	-	9.803.200	9.820.933
Благајнички записи на Народната банка	17.418.257	-	-	-	-	32.039	17.450.296
Задолжителен депозит	1.528.465	-	-	-	-	679	1.529.144
Депозити на државата	10.738.713	-	-	-	-	4.277.068	15.015.781
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	2.003.567	2.003.567
Обврски кон ММФ	562.174	-	-	-	-	4.410.718	4.972.892
Останати депозити	2.738.116	-	-	-	-	96.808	2.834.924
Останати обврски	-	-	-	-	-	2.445.720	2.445.720
Вкупно обврски	42.914.184	-	-	-	-	44.227.736	87.141.920
Вкупно каматен ризик	(30.805.282)	2.487.984	59.147.665	8.201.817	750.607	(28.003.276)	11.779.515

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Д Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност е ризик од недостаток на ликвидни средства за непречено одвивање на функциите на Народната банка. Основната цел на Народната банка при управување со ризикот на ликвидност е објаснета во белешка 1.

Критериумот на ликвидност се обезбедува со пласирање на девизните средства во краткорочни депозити и инвестирање во должнички хартии од вредност на длабок и ликвиден секундарен пазар. Народната банка управува со ризикот на ликвидност со определување и одржување на опсегот и распонот на отстапувањата на ликвидносното портфолио на нивоа соодветни за спроведување на монетарната и девизната политика, како и навремени и редовни исплати за сметка на Владата на Република Македонија. Опсегот и распонот на отстапувањето на ликвидносното портфолио во евра и долари се определува еднаш годишно со предвидување на месечните и годишните потреби за ликвидни инструменти во секоја валута. Максималниот рок на достасување на инструментите во ликвидносното портфолио е две недели. Достапноста на девизната ликвидност не е ограничена на ликвидносното портфолио, но исто така и инвестирањето во должнички хартии од вредност обезбедува доволна ликвидност.

Во врска со обврските во домашна валута, Народната банка не е изложена на овој ризик заради нејзиниот карактер на централна банка.

Табелата подолу ги претставува паричните одливи на Народната банка на не-деривативните финансиски обврски и средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност според преостанатата договорна достасаност на датумот на извештајот за финансиската состојба. Износите кои се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови за финансиските обврски и очекуваните датуми на достасување за финансиските средства.

31. декември 2009	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	19.482.000	-	-	-	-	19.482.000
Депозити на банките	1.109.725	61.173	13.874.194	-	-	15.045.092
Задолжителни резерви	730	-	12.239.191	-	-	12.239.921
Благајнички записи на Народната банка	15.861.833	-	-	-	-	15.861.833
Задолжителен депозит	169.214	-	-	-	-	169.214
Депозити на државата	14.939.201	-	-	-	-	14.939.201
Ограничени депозити	189.494	87.426	345.120	45.880	-	667.920
Обврски кон ММФ	9.166.362	-	-	-	-	9.166.362
Останати депозити	3.413.519	-	-	-	-	3.413.519
Останати обврски	1.069.364	407.789	13.066	-	-	1.490.219
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	65.401.442	556.388	26.471.571	45.880	-	92.475.281
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)	92.986.642	64.881	10.146.315	124.056	815.879	104.137.773

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

31. декември 2008	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	над 5 години	Вкупно
ОБВРСКИ						
Готови пари во оптек	20.799.162	-	-	-	-	20.799.162
Депозити на банките	358.775	-	9.910.726	-	-	10.269.501
Задолжителни резерви	-	-	9.820.933	-	-	9.820.933
Благајнички записи на Народната банка	17.450.296	-	-	-	-	17.450.296
Задолжителен депозит	1.529.144	-	-	-	-	1.529.144
Депозити на државата	15.015.781	-	-	-	-	15.015.781
Ограничени депозити	208.816	718.160	1.076.591	-	-	2.003.567
Обврски кон ММФ	4.972.892	-	-	-	-	4.972.892
Останати депозити	2.834.924	-	-	-	-	2.834.924
Останати обврски	1.272.149	1.161.353	12.218	-	-	2.445.720
Вкупно обврски (датуми на договорно достасување)	64.441.939	1.879.513	20.820.468	-	-	87.141.920
Средства што се чуваат за управување со ризикот на ликвидност (датуми на очекувано достасување)	86.229.163	2.545.065	69.618	8.211.439	794.813	97.850.098

Г Објективна вредност на финансиските средства и обврски

Објективната вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

Разликите помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски коишто не се евидентирани според објективна вредност се прикажани подолу:

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2009	2008	2009	2008
Финансиски средства				
Ефективни странски пари	154.535	562.397	154.535	562.397
Депозити во странска валута	28.299.309	14.558.854	28.299.309	14.558.854
Специјални права на влечење	3.886.612	59.585	3.886.612	59.585
Сопственички хартии од вредност	35.951	36.064	35.951	36.064
Хартии од вредност на државата	757.701	734.696	757.701	734.696
Кредити дадени на банки	15.912	15.912	15.912	15.912
Финансиски обврски				
Готови пари во оптек	19.482.000	20.799.162	19.482.000	20.799.162
Депозити на банките	15.045.092	10.269.501	15.045.092	10.269.501
Задолжителна резерва на банки и штедилници	12.239.921	9.820.933	12.239.921	9.820.933
Благајнички записи на Народната банка	15.861.833	17.450.296	15.861.833	17.450.296
Задолжителен депозит на банки и штедилници	169.214	1.529.144	169.214	1.529.144
Денарски депозити на државата	5.022.061	11.889.731	5.022.061	11.889.731
Девизни депозити на државата	9.917.140	3.126.050	9.917.140	3.126.050
Обврски кон ММФ	9.166.362	4.972.892	9.166.362	4.972.892
Останати и ограничени депозити	4.081.439	4.838.491	4.081.439	4.838.491

Финансиски средства

Објективната вредност на ефективните странски пари, депозитите во странска валута и специјалните права на влечење коишто се вреднуваат според методот на амортизирана вредност е приближна на сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Како што е објаснето во белешката 18, хартиите од вредност расположливи за продажба се однесуваат на акциите во БИС со вредност од 35.951.000 МКД (2008: 36.064.000 МКД), за кои објективната вредност не може разумно да се утврди бидејќи овие акции не се предмет на активно тргување. Имајќи ја предвид специфичната улога на БИС, објективната вредност на овие акции е приближна на нивната сметководствена вредност.

Државните хартии од вредност вклучуваат обврзници издадени од Владата на Република Македонија за посебни цели - за надоместување на побарувањата на Народната банка за дадени селективни кредити. Овие обврзници не котираат на берзата и нема други инструменти со слични карактеристики. Раководството на Народната банка цени дека објективната вредност е приближна на сметководствената вредност поради тоа што нема други слични инструменти со слични карактеристики.

Кредити дадени на банки се вреднуваат според методот на амортизиран трошок. Овие кредити се одобрени со иста каматна стапка и нема други слични кредити со слични карактеристики. Поради тоа, објективната вредност е приближна на нивната сметководствената вредност.

Финансиски обврски

Објективната вредност на парите во оптек се смета дека ја претставува нивната номинална вредност.

Објективната вредност на депозитите коишто се вреднуваат според методот на амортизирана вредност е приближна на сметководствената вредност.

Објективната вредност на благајничките записи издадени од Народната банка е приближна на нивната сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Поради специфичната улога, објективната вредност на обврските врз основа на членство кај ММФ, специјални права на влечење и заеми на ММФ, не се разликува од нивната сметководствена вредност.

Хиерархија на објективната вредност

Објективната вредност се определува врз основа на следнава хиерархија:

а) Ниво 1 - Котирана пазарна цена

Финансиски инструменти со котирани пазарни цени за идентични инструменти на активен пазар.

б) Ниво 2 - Техники за вреднување со користење на влезни информации (инпути) кои можат да се следат

Финансиски инструменти со котирани цени за слични инструменти на активен пазар или котирани цени за идентични или слични инструменти за кои не постои активен пазар и финансиски инструменти вреднувани со користење модели каде можат да се следат сите значајни влезни информации (инпути)..

в) Ниво 3 - Техники за вреднување со значајни влезни информации (инпути) кои не можат да се следат

Финансиски инструменти вреднувани со користење на модели каде не можат да се следат една или повеќе значајни влезни информации (инпути).

Средства и обврски мерени по објективна вредност

31 Декември 2009	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Хартии од вредност за тргување - Должнички хартии од вредност	55.127.724	-	-	55.127.724
Злато	10.291.334	-	-	10.291.334
Вкупно финансиски средства	65.419.058	-	-	65.419.058

4. Значајни сметководствени процени и расудувања при примената на сметководствените политики

Народната банка прави процени и дава претпоставки коишто влијаат на износите во извештајот на средствата и обврските за следната финансиска година. Процените и расудувањата постојано се проверуваат и се засноваат врз основа на претходни искуства и некои други фактори, вклучувајќи очекувања за идни настани за кои се верува дека ќе бидат реални во тие околности.

(а) Исправка на вредноста на хартиите од вредност расположливи за продажба

Народната банка одлучува дека вредноста на хартиите од вредност расположливи за продажба се намалува, кога постои значајно или одложено намалување на сегашната вредност под набавната вредност. Оваа одлука во врска со тоа што е значајно, а што е одложено намалување, бара соодветна процена. Меѓу останатите фактори, при донесувањето на оваа процена, Народната банка ја оценува и променливоста на цената на акциите. Во продолжение, исправката на вредноста може да биде соодветна кога постои доказ за влошување на финансиската состојба во индустријата во којашто се инвестира, промена на технологијата, или кога има намалување на оперативните и финансиски парични приливи.

(б) Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување

Народната банка го следи стандардот МСС 39 за класификација на недеривативните финансиски средства со фиксни или одредени плаќања и фиксни достасувања, како финансиски средства коишто се чуваат до достасување. Оваа класификација бара соодветна процена. Во утврдувањето на оваа процена, Народната банка ја проценува сопствената намера и способност да чува такви хартии од вредност до достасување. Доколку Народната банка не успее да ги зачува овие хартии од вредност до нивното достасување, од причини што не се однеуваат на продавање незначајна сума на хартии од вредност којашто е при крај на достасувањето, во тој случај хартиите од вредност ќе треба да се прекласификуваат како расположливи за продажба. Соодветно на ова, хартиите од вредност ќе бидат евидентирани по објективната, а не по амортизираната вредност.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***5. Приходи од камати**

	Одобрени кредити	Депозити	Златни депозити	Хартии од вредност чувани до достасување	Вкупно 31.12.2009	Вкупно 31.12.2008
Држава	-	-	-	23.005	23.005	22.307
Домашни банки	300	-	-	-	300	252
Странски субјекти	-	113.534	27.248	-	140.782	775.847
Останати	98	-	-	-	98	49
Вкупно 2009	398	113.534	27.248	23.005	164.185	798.455
Вкупно 2008	301	745.787	27.373	24.994	798.455	-

6. Расходи од камати

	Примени депозити	Издадени хартии од вредност	Вкупно 31.12.2009	Вкупно 31.12.2008
Држава	110.642	-	110.642	231.023
Домашни банки	266.862	955.975	1.222.837	1.583.756
Вкупно 2009	377.504	955.975	1.333.479	1.814.779
Вкупно 2008	456.325	1.358.454	1.814.779	-

7. Приходи од провизии

	2009	2008
Провизии од снабдување на банките со готовина	62.641	60.457
Провизии врз основа на порамнување на плаќања (МИПС)	43.487	50.419
Провизии од домашни банки за долговен промет на сметка	49.596	52.641
Провизии од продажба на административни и судски таксени марки	14.299	18.521
Провизија врз основа на надомест за работи на чувар на имот на пензиски фондови	9.625	9.962
Провизии од администрирање странски кредитни линии	-	2.197
Провизии од девизно работење	14.934	15.750
Останати провизии	12.761	15.680
Вкупно	207.343	225.627

Приходите врз основа на провизии од снабдување на банките со готови пари, порамнување на плаќањата преку МИПС и водење долговен промет на сметка се однесуваат на услугите коишто Народната банка ги врши за домашните банки и за другите иматели на сметки во МИПС.

Провизиите од продажба на административни и судски таксени марки се однесуваат на делот на остварените приходи од продажба на административни

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

и судски таксени марки којшто и припаѓа на Народната банка, согласно со договорот склучен со Министерството за финансии со кој се регулираат активностите околу нивното печатење и дистрибуција.

Со воведувањето на вториот пензиски столб во Република Македонија од јануари 2006 година, Народната банка ја доби функцијата чувар на имот на пензиските фондови, за што пресметува месечна провизија од 0,4% од вкупните уплатени придонеси. Од ноември 2009 година, Народната банка престана да ја врши функцијата чувар на имот на пензиските фондови.

Провизиите од девизно работење се однесуваат на приходите остварени од продажба на девизи на државни органи, како и од вршење работи за државата во платниот промет со странство.

Висината на провизиите што Народната банка ги наплатува се регулирани со Одлуката за единствената тарифа за надоместоци за услуги што ги врши Народната банка, што ја донесува Советот на Народната банка, како и со поединечни договори склучени со одредени државни органи.

8. Расходи од провизии

	2009	2008
Провизии на странски банки	7.799	7.427
Вкупно	7.799	7.427

Провизиите платени на странски банки се однесуваат на извршените трансакции со депозитите на Народната банка и други трансакции во девизи со странски банки.

9. Нето нереализирани курсни и ценовни промени

	2009	2008
Нереализирани позитивни курсни разлики	1.546.709	3.217.123
Нереализирани негативни курсни разлики	(1.893.067)	(2.544.590)
Нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од злато	5.126.693	5.618.800
Нереализирани негативни курсни и ценовни промени од злато	(3.070.052)	(5.000.039)
Вкупно	1.710.283	1.291.294

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**10. Нето-приходи од хартии од вредност за тргување**

	2009	2008
Реализирана добивка од продадени хартии од вредност за тргување	81.406	289.059
Реализирани загуби од продадени хартии од вредност за тргување	(311.751)	(6.583)
Приходи од камати од хартии од вредност за тргување	1.528.634	2.045.850
Нереализирани позитивни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	58.983	1.177.896
Нереализирани негативни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	(285.276)	(4.206)
Вкупно	1.071.996	3.502.016

11. Приходи од дивиденди

	2009	2008
Приходи од дивиденди од вложувања во БИС	7.670	7.228
Вкупно	7.670	7.228

12. Останати оперативни приходи

	2009	2008
Реализирани позитивни курсни разлики, нето	139.177	96.640
Приходи од продажба на пригодни ковани пари	2.578	1.056
Останати приходи	71.522	54.616
Вкупно	213.277	152.312

Реализираните позитивни курсни разлики, нето, се врз основа на купопродажба на девизи со домашните банки, посредување со странски банки, како и од разликата помеѓу средниот и продажниот курс при продажба на девизи на државните органи за извршување девизни плаќања кон странство.

13. Расходи за вработените

	2009	2008
Плати и персонален данок	253.184	203.296
Придонеси за пензиско осигурување	65.037	62.363
Задолжителни придонеси	32.176	34.385
Останати трошоци	7.660	28.783
Вкупно	358.057	328.827

Трошоците за плати за клучното раководство на банката за 2009 година изнесуваат 12.702.000 МКД (2008: 11.530.000 МКД), вклучени во расходите за вработените.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)**14. Останати расходи**

	2009	2008
Услуги	61.217	63.442
Трошоци поврзани со изработка на банкноти и монети	103.553	87.625
Материјални трошоци	27.604	29.138
Други административни трошоци	12.510	18.720
Останати расходи	2.370	5.891
Вкупно	207.254	204.816

Трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети се однесуваат главно на увезените банкноти, како и на набавените материјали за ковање монети. Печатењето банкноти го вршат приватни домашни или надворешни производители, додека ковањето монети го врши Народната банка. Народната банка применува политика на разграничување на трошоците поврзани со изработка на банкноти и монети во зависност од нивната трајност.

15. Посебна резерва и исправка на вредност

	Белешка	2009	2008
Ослободени посебни резерви во врска со судски постапки со осигурителни компании	42	-	(16.227)
Издвоени/(Ослободени) посебни резерви во врска со судски постапки со банки	42	18.883	(79.101)
Ослободена исправка на вредност за побарувања од банки	17	-	(39.161)
Ослободена исправка на вредност за други побарувања	25	-	(1.600)
(Ослободена)/Издвоена исправка на вредност за останата актива	29	(2.624)	837
Издвоени посебни резерви во врска со судски постапки со останати субјекти	42	1.147	5.844
Издвоени останати исправки на вредност	29	107	185
Вкупно		17.513	(129.223)

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

16. Ефективни странски пари

Ефективните странски пари се готови странски пари и чекови коишто се чуваат во трезорот на Народната банка. Ефективните странски пари се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 45).

17. Депозити во странска валута

	2009	2008
Девизни депозити по видување	18.225.269	11.775.454
Орочени девизни депозити	10.054.713	2.509.537
Вклучено во парите и паричните еквиваленти (белешка 45)	28.279.982	14.284.991
Ограничени сметки	19.327	273.863
Вкупно	28.299.309	14.558.854

Депозитите носат камата по каматни стапки коишто зависат од валутата на депозитот и соодветно, за соодветните вложувања изнесуваат:

Вид на каматна стапка	31 Декември 2009	31 Декември 2008
-депозити преку ноќ во САД-долари	0,14%	1,66%
- евро-депозити преку ноќ	0,61%	3,76%
- орочени депозити во САД-долари	-	1,05%
- орочени евро-депозити	0,28%	3,83%

Девизните депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 286.000 МКД (2008: 21.553.000 МКД).

Депозитите по видување содржеа депозити коишто до крајот на јануари 2008 година беа дадени како гаранција во корист на странска банка во ликвидација врз чија основа беа ослободени депозитите на Народната банка. За оваа цел Народната банка имаше издвоено посебни резерви коишто претставуваа покрите од 20% од вредноста на ослободените депозити.

Во истата банка, Народната банка имаше пласирано субординиран заем во износ од 5 милиони САД-долари којшто достаса во 2002 година и беше целосно резервиран. Врз основа на информациите добиени од ликвидаторот дека стечајната постапка е при крај, последователно се изврши целосен отпис на субординираниот депозит во текот на 2008 година.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)*

Движењата на исправката на вредноста на ограничените депозити и субординираниот депозит се како што следи:

	2009	2008
Состојба на 1. јануари	-	392.175
Ослободување на исправка на вредност (белешка 15)	-	(39.161)
Отпис на исправка на вредност	-	(353.014)
Состојба на 31. декември	-	-

Ослободената исправка на вредноста вклучува ослободување врз основа на курсни разлики како резултат на дефинитивен отпис на субординираниот депозит и курсни разлики меѓу фактичката и пресметаната исправка на вредноста за ослободените депозити.

Депозити во странска валута според видот на субјектот

	2009	2008
Меѓународни финансиски институции	14.581	6.249
Централни банки	28.223.491	14.142.829
Странски деловни банки	61.237	409.776
Вкупно	28.299.309	14.558.854

Депозити во странска валута според географската локација

	2009	2008
Европа	27.830.818	14.034.538
Америка	458.463	473.228
Друго	10.028	51.088
Вкупно	28.299.309	14.558.854

18. Странски хартии од вредност

Народната банка има вложувања во странски должнички хартии од вредност и странски сопственички хартии од вредност. Вложувањата во странски должнички хартии од вредност се класификувани како хартии од вредност за тргување.

	2009	2008
Хартии од вредност за тргување	55.127.724	68.456.451
Странски должнички хартии од вредност	55.127.724	68.456.451
Хартии од вредност расположливи за продажба	35.951	36.064
Сопственички странски хартии од вредност	35.951	36.064
Вкупно	55.163.675	68.492.515
Тековни	55.127.724	68.456.451
Нетековни	35.951	36.064

Портфолиото на хартиите од вредност за тргување го сочинуваат висококвалитетни должнички хартии од вредност. Вложувањата во хартии од вредност за тргување се усогласуваат со пазарната вредност секојдневно и носат фиксни годишни и полугодишни купонски камати со стапка помеѓу 0,875% и 5,625% годишно (2008: помеѓу 1,75% и 4,625%). Странските хартии од вредност за тргување вклучуваат пресметана недостасана камата во износ од 826.746.000 МКД (2008: 1.135.848.000 МКД).

Сопственичките хартии од вредност се состојат од обични акции од БИС чијашто номинална вредност изнесува 5.000 СПВ по акција (платливи 25% од нивната номинална вредност). Акциите од БИС претставуваат сопственички инструменти коишто не котираат на пазар и чијашто објективна вредност не може да биде реално утврдена и поради тоа се прикажуваат по набавната вредност.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

19. Злато

	2009	2008
Злато во трезорот на Народната банка	19.006	15.204
Златни депозити по видување	9.856	7.885
Орочени златни депозити	10.262.472	8.211.439
Вкупно	10.291.334	8.234.528
Тековни	28.862	23.089
Нетековни	10.262.472	8.211.439

Вкупните златни резерви на Народната банка, заклучно со 31. декември 2009 година, изнесуваат 218.281,468 унци (2008: 218.281,468 унци) со пазарна вредност од 1.104,00 САД-долари (47.102 МКД) за унца (2008: 865,00 САД-долари или 37.680 МКД за унца). Каматните стапки на орочените златни депозити за 2009 година изнесуваат: 0,535% и 0,57% годишно за златни депозити засновани врз основа на цената на златото во ЕУР и 0,31% за златни депозити засновани врз основа на цената на златото во САД-долари (2008: 0,535% и 0,57% годишно за златни депозити засновани врз основа на цената на златото во ЕУР и 0,31% за златни депозити засновани врз основа на цената на златото во САД-долари). Орочените златни депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 9.787.000 МКД (2008: 9.622.000 МКД).

20. Специјални права на влечење (СПВ)

Народната банка има тековна сметка кај ММФ деноминирана во специјални права на влечење (СПВ) којашто се употребува за обработка и порамнување на сите трансакции со ММФ. Оваа тековна сметка носи камата во висина на таканаречената базична стапка на ММФ. Во текот на 2009 година, базичната стапка се движеше помеѓу 0,23% до 0,85% (2008: помеѓу 1,85% до 3,50% годишно). За алокацијата на специјалните права на влечење види белешка 39. Специјалните права на влечење се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричните текови (белешка 45).

21. Побарувања од државата за односи со ММФ

	2009	2008
Побарување поврзано со обврската по алокацијата на СПВ	560.415	562.174
Вкупно	560.415	562.174
Тековни	560.415	562.174

Побарувањето се однесува на алокацијата на СПВ кај ММФ којашто произлегува од кореспондентната обврска за македонскиот дел на обврската кон ММФ за СПВ, во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ (белешка 39а).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

22. Хартии од вредност на државата

	2009	2008
Хартии од вредност коишто се чуваат до достасување		
Обврзница за селективни кредити	757.701	734.696
Вкупно	757.701	734.696
Нетековни	757.701	734.696

Обврзницата за селективни кредити којашто се чува до достасување претставува хартија од вредност издадена во име и за сметка на Република Македонија, врз основа на одредбите на Законот за реконструкција и санација на дел од банките во Република Македонија од 1995 година.

Обврзницата за селективните кредити достасува за плаќање во април 2020 година. Номиналната вредност на обврзницата е 1.039.318.000 МКД денари и обврзницата не носи камата. Оваа обврзница е вреднувана по објективна вредност на средствата со кои таа е стекната и се амортизира до датумот на достасување на обврзницата.

23. Членство кај ММФ

Во согласност со Статутот на ММФ, којшто е ратификуван од Собранието на Република Македонија, како и во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во Меѓународниот монетарен фонд, Народната банка делува како фискален агент на Република Македонија и истовремено настапува како депозитар на ММФ во Република Македонија. Во тоа својство, Народната банка води евиденција на квотата на Република Македонија за членството во ММФ како и на сметката бр. 1 и сметката бр. 2. Квотата на Република Македонија за членство во ММФ на крајот на 2009 година изнесува 4.765.447.000 МКД, сметката бр. 1 изнесува 11.943.000 МКД и сметката бр. 2 изнесува 141.000 МКД (2008: 4.399.562.000 МКД, 11.026.000 МКД и 130.000 МКД соодветно за трите позиции, белешка 396). Промените се резултат на извршеното вреднување на овие позиции со курс на СПВ од 30. април според финансиската година на ММФ.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)**24. Кредити дадени на банки**

	2009	2008
Долгорочни кредити од конверзијата на селективните кредити во: 1996 година	15.912	15.912
Вкупно	15.912	15.912
Нетековни	15.912	15.912

Овие кредити се настанати со реструктурирање на таканаречените селективни кредити на Народната банка коишто се користеле за рефинансирање главно на земјоделските кредити на банките во поранешна Југославија. Кредитите конвертирани во 1996 година достасуваат на 31. март 2020 година и носат годишна камата од 1,5%, којашто достасува за плаќање полугодишно.

25. Други побарувања

	2009	2008
Побарување од банка во стечај	1.034.569	1.034.569
Достасани аукциски депозити	9.268	9.268
Вкупно	1.043.837	1.043.837
Исправка на вредноста	(1.043.837)	(1.043.837)
Вкупно	-	-

Во јануари 2004 година, Народната банка исплати 1.018.258.000 МКД кон странски банки врз основа на гаранции за позајмувања на една македонска банка од странски банки, дадени врз основа на Одлуката за критериумите и условите за употреба на дел од девизните резерви врз основа на гаранции за позајмувања на македонски банки од странски банки, којашто престана да важи од март 2003 година. Народната банка создаде побарување од домашната банка. Врз банката беше покрената стечајна постапка во текот на март 2004 година. Народната банка има побарувања врз основа на дадени гаранции од банката во стечај на износ од 1.034.569.000 МКД. Народната банка целосно изврши исправка на вредност на побарувањата од банката во стечај. Процесот е сè уште во тек.

Достасани ненаплатени побарувања од банки се однесуваат на аукциските депозити на една банка коишто не беа вратени на време. Во 1999 година започна стечајна постапка против оваа банка којашто сè уште е во тек. Народната банка во целост ги резервира побарувањата од банката во стечај.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

26. Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Инвести- ции во тек	Вкупно средства- деловни цели	Средства за рекреати- вни цели	Вкупно
Состојба на 1. јануари 2008							
Набавна вредност	865.685	426.548	58.654	19.377	1.370.264	36.058	1.406.322
Акумулирана амортизација	(149.678)	(344.938)	-	-	(494.616)	(13.911)	(508.527)
Сегашна вредност	716.007	81.610	58.654	19.377	875.648	22.147	897.795
Состојба на 1. јануари 2008, сегашна вредност							
Зголемувања на средствата во текот на годината	9.190	70.408	4.209	19.151	102.958	-	102.958
Намалувања на средствата (отуѓување, расходување)	-	(31)	(29)	-	(60)	(481)	(541)
Трансфери	350	-	-	(350)	-	-	-
Амортизација за годината	(24.278)	(31.847)	-	-	(56.125)	(1.120)	(57.245)
Состојба на 31. декември 2008	701.269	120.140	62.834	38.178	922.421	20.546	942.967
Состојба на 31. декември 2008							
Набавна вредност	875.089	453.833	62.834	38.178	1.429.934	34.904	1.464.838
Акумулирана амортизација	(173.820)	(333.693)	-	-	(507.513)	(14.358)	(521.871)
Сегашна вредност	701.269	120.140	62.834	38.178	922.421	20.546	942.967

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

26. Недвижности и опрема(продолжение)

	Земјиште и згради	Мебел, опрема и возила	Уметнички дела	Инвести- ции во тек	Вкупно средства- деловни цели	Средства за рекреати- вни цели	Вкупно
Состојба на 1. јануари 2009							
Набавна вредност	875.089	453.833	62.834	38.178	1.429.934	34.904	1.464.838
Акумулирана амортизација	(173.820)	(333.693)	-	-	(507.513)	(14.358)	(521.871)
Сегашна вредност	701.269	120.140	62.834	38.178	922.421	20.546	942.967
Состојба на 1. јануари 2009, сегашна вредност							
Зголемувања на средствата во текот на годината	21.262	20.256	-	21.317	62.835	85	62.920
Намалувања на средствата (отуѓување, расходување)	-	(26)	-	-	(26)	(225)	(251)
Трансфери	-	-	-	-	-	-	-
Амортизација за годината	(24.717)	(34.611)	-	-	(59.328)	(808)	(60.136)
Состојба на 31. декември 2009	697.814	105.759	62.834	59.495	925.902	19.598	945.500
Состојба на 31. декември 2009							
Набавна вредност	896.351	469.456	62.834	59.495	1.488.136	34.442	1.522.577
Акумулирана амортизација	(198.537)	(363.697)	-	-	(562.233)	(14.844)	(577.077)
Сегашна вредност	697.814	105.759	62.834	59.495	925.902	19.598	945.500

Основните средства за рекреативни цели вклучуваат две згради и други основни средства во рамките на тие згради.

Како дел од реформите на платниот систем, во 2001 година Народната банка ја презеде функцијата за снабдување со готовина од поранешниот Завод за платен промет (ЗПП), како и дел од зградите, опремата и мебелот на ЗПП поврзани со таа функција во десет градови во Македонија. Овие основни средства беа префрлени во владение на Народната банка и во моментот Народната банка ги користи и ги одржува.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Народната банка има направено капитални подобрувања коишто се прикажани во горната табела како дел од инвестиции во тек. Бидејќи надлежните органи сè уште немаат донесено конечна одлука за распределба на имотот од ЗПП, Народната банка сè уште не е правен титулар на овој имот. Од истите причини, не е извршена процена на вредноста на овој имот и тие не се евидентирани во финансиските извештаи на Народната банка.

27. Нематеријални средства

	2009	2008
Состојба на 1. јануари		
Набавна вредност	138.229	119.450
Инвестиции во тек	3.841	129
Акумулирана амортизација	(101.031)	(88.680)
Сегашна вредност	41.039	30.899
Состојба на 1. јануари, сегашна вредност	41.039	30.899
Зголемувања на средствата во текот на годината	4.463	19.242
Амортизација за годината	(14.698)	(12.943)
Инвестиции во тек	2.770	3.841
Состојба на 31. декември	33.574	41.039
Состојба на 31. декември		
Набавна вредност	142.551	138.229
Инвестиции во тек	6.611	3.841
Акумулирана амортизација	(115.588)	(101.031)
Сегашна вредност	33.574	41.039

28. Пригодни ковани пари

Пригодните ковани пари се златници и сребреници коишто врз основа на одлука на Владата на Република Македонија се произведени за да се одбележат јубилеи значајни за државата. На 31. декември 2009 година, Народната банка располагаше со вкупно 7.559 златници и 216 сребреници (2008: 7.784 златници и 254 сребреници). Пригодните ковани пари во трезорот на Народната банка се наменети за продажба.

29. Побарувања

Побарувањата ги сочинуваат побарувања врз основа на надоместоци и провизии за извршени услуги од страна на Народната банка и побарувања за одржувањето на комплексот банки и останати побарувања:

	2009	2008
Провизии	21.825	23.705
Побарувања за одржување на комплексот банки	2.977	4.518
Останати побарувања	421.822	418.615
Исправка на вредноста на останатите побарувања	(421.822)	(418.615)
Вкупно	24.802	28.223

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Движењето на исправката на вредноста на останатите побарувања се прикажани во продолжение:

	2009	2008
Состојба на 1. јануари	418.615	426.485
(Ослободување)/Зголемување на исправка на вредност (белешка 15)	(2.624)	837
Зголемување на останати исправки на вредност (белешка 15)	107	185
Зголемување/(Отпис) на сомнителни и спорни побарувања	5.724	(8.892)
	<hr/>	<hr/>
Состојба на 31. декември	421.822	418.615

Исправката на вредност на останатите побарувања главно се однесува на побарувања од физички и правни лица за кои се започнати судски процеси во минати години. Народната банка целосно изврши исправка на вредност на овие побарувања.

30. Останата актива

	2009	2008
Пресметани трошоци за печатење пари	180.521	178.139
Останати пресметани трошоци	6.703	3.771
Канцелариски и други материјали	6.315	8.142
Останати средства	12.409	444
Вкупно	205.948	190.496
	<hr/>	<hr/>
Тековни	199.633	182.354
Нетековни	6.315	8.142
	<hr/>	<hr/>

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)**31. Готови пари во оптек**

Обврските на Народната банка за издадени готови пари изнесуваат:

Готови пари во оптек		2009		2008	
МКД	Номинална вредност	Парчиња	Вредност во илјади МКД	Парчиња	Вредност во илјади МКД
Монети	0,5	3.278.731	1.639	3.218.000	1.609
Монети	1	67.923.933	67.924	64.900.024	64.900
Монети	2	43.355.278	86.711	42.269.915	84.540
Монети	5	27.967.752	139.839	27.875.380	139.377
Монети	10	2.961.427	29.614	136.500	1.365
Монети	50	1.048.630	52.432	67.500	3.375
Банкноти	10	25.999.030	259.990	26.637.189	266.372
Банкноти	50	5.272.247	263.612	5.907.089	295.354
Банкноти	100	10.612.830	1.061.283	10.321.671	1.032.167
Банкноти	500	6.383.944	3.191.972	7.183.476	3.591.738
Банкноти	1000	13.973.884	13.973.884	14.776.220	14.776.220
Банкноти	5000	70.620	353.100	108.429	542.145
Вкупно:			19.482.000		20.799.162

32. Депозити на банки

	2009	2008
Депозити на банки во МКД	14.231.233	10.269.501
Депозити на банки во девизи	813.859	-
Вкупно	15.045.092	10.269.501
Тековни	15.045.092	10.269.501

Обврските врз основа на депозити кон банките во МКД ги одразуваат состојбите на сметките на банките кај Народната банка за порамнување на платните трансакции. Средствата на сметките на банките се вклучуваат во исполнувањето задолжителна резерва во денари на банките, на која Народната банка плаќа надомест во пропишан процент (белешка 33).

Со цел одржување на девизната ликвидност и намалување на изложеноста на кредитниот ризик на домашните банки, од февруари 2009 година банките можат да пласираат девизни депозити кај Народната банка. На овие депозити Народната банка плаќа камата по каматни стапки коишто зависат од висината на каматните стапки на средствата пласирани во инструменти емитирани од влади, централни банки или меѓународни финансиски институции од земјите-членки на евро-зоната. Депозитите на банките во странска валута ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 255.000 МКД.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

33. Задолжителна резерва на банки во девизи и задолжителна резерва на штедилници во денари

	2009	2008
Задолжителна резерва на штедилниците во МКД	14.212	17.732
Задолжителна резерва на банките во девизи	12.225.709	9.803.201
Вкупно	12.239.921	9.820.933
Тековни	12.239.921	9.820.933

Согласно со регулативата, банките имаат обврска за исполнување на задолжителна резерва во денари и во девизи.

Народната банка плаќа надомест по стапка од 2% на задолжителната резерва во денари на просечно издвоените средства на сметката на банката во текот на периодот на исполнување (2008: 2%). Од октомври 2009 година, Народната банка плаќа надомест на задолжителната резерва во девизи по стапка од 0.1% на годишно ниво.

Согласно со регулативата, штедилниците имаат обврска за задолжителна резерва во денари. Обврската за задолжителна резерва на штедилниците се исполнува на фиксно ниво. Народната банка плаќа надомест на задолжителната резерва на штедилниците по стапка на надомест на задолжителната резерва во денари на банките.

34. Благајнички записи на Народната банка

Во текот на 2009 година, рокот на достасување на балајничките записи изнесуваше 28 дена. На аукциите на балајнички записи се применуваше тендер со износи и однапред дефинирана каматна стапка. Каматната стапка на аукциите одржани во периодот јануари - март 2009 година изнесуваше 7,00%, во април 2009 година таа се зголеми на 9,00%, којашто остана непроменета во наредните седум месеци од 2009 година. Во декември 2009 година каматната стапка се намали на 8,50% (2008 година: рок на достасување 28 дена; два типа на тендери: тип на тендер со каматни стапки до февруари 2008 година и тендер со износи и однапред дефинирана каматна стапка до крајот на 2008 година, каматните стапки се движеа од 4,89% - 7,00%).

Благајничките записи на Народната банка ја вклучуваат пресметаната камата во износ од 36.600.000 МКД (2008: 32.038.000 МКД).

35. Задолжителен депозит на банки и штедилници

	2009	2008
Задолжителен депозит на банките	167.940	1.529.144
Задолжителен депозит на штедилниците	1.274	-
Вкупно	169.214	1.529.144
Тековни	169.214	1.529.144

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Од август 2008 година, банките и штедилниците се обврзани да издвојуваат задолжителен депозит кај Народната банка. Издвојувањето на задолжителниот депозит се врши месечно за износот за кој банките и штедилниците евентуално би ја пречекориле утврдената месечна стапка на раст на кредитите кон секторот „население“ пропишана со регулативата. Народната банка плаќаше камата на задолжителниот депозит по каматна стапка од 1% на годишно ниво. Задолжителниот депозит на банките штедилниците ја вклучува пресметаната камата во износ од 75.000 МКД (2008: 679.000 МКД).

36. Денарски депозити на државата

Народната банка врши депозитни работи за државата и за органите на државната управа, согласно со Законот за Народната банка.

	2009	2008
Единствена трезорска сметка	4.069.032	9.611.359
Останати денарски депозити	953.029	2.278.372
Вкупно	5.022.061	11.889.731
Тековни	5.022.061	11.889.731

Во текот на 2009 година, Народната банка плаќаше камата на депозитите на државата по каматна стапка од 1% на годишно ниво (2008: 1% годишно). Депозитите на државата ја вклучуваат пресметаната недостасана камата во износ од 3.958.000 МКД (2008: 12.485.000 МКД).

37. Девизни депозити на државата

Согласно со Законот за Народната банка и Законот за девизно работење, Народната банка е агент на државата за вршење платен промет со странство. Органите на централната државна власт и дел од јавните фондови ги депонираат своите девизни приливи на девизни сметки кај Народната банка, под услов Министерството за финансии формално да им одобри да отворат ваква сметка. На 31. декември 2009 година овие депозити изнесуваат 9.917.140.000 МКД (2008: 3.126.050.000 МКД). Во 2009 година, Народната банка плаќаше камата на девизните депозити на државата по каматна стапка од 0,7% на годишно ниво (2008: 0,7% годишно).

38. Ограничени депозити

Ограничените депозити главно вклучуваат девизни средства на депонентите (државата) коишто чекаат извршување дознака во странство и средства на депонентите (државата) коишто претставуваат покритие од 100% за акредитив што е отворен за нивна сметка од страна на Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

39. Обврски кон ММФ

Обврските кон ММФ ги сочинуваат обврските врз основа на нето кумулативната алокација и обврските врз основа на членство и депозити на ММФ.

а) Алокација на СПВ

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 14. декември 1992 година, Република Македонија наследи 5,4% од обврската во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ по нето-алокацијата на СПВ од поранешна Југославија, во износ од 8.378.694 СПВ.

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 7 август 2009 година, Република Македонија доби општа нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 51.076.245 СПВ. Со стапување во сила на четвртиот амандман на Статутот на ММФ на 10 август 2009 година а врз основа на донесена одлука од Извршниот одбор на ММФ од 1997 година, Република Македонија доби специјална нето кумулативна алокација на СПВ во износ од 6.161.937 СПВ.

Вкупната обврска на Република Македонија за алокацијата на СПВ на крајот на 2009 година изнесува 65.616.876 СПВ (2008; 8.378.694 СПВ). Според Статутот на ММФ, обврската за алокацијата на СПВ достасува за наплата само во случај и во износ на откажаната алокација на СПВ, за што е потребна одлука од Советот на гувернери на ММФ, со 85% мнозинство гласови, или во случај на укинување на учеството во Одделот на СПВ во рамките на ММФ.

Народната банка плаќа камата на вкупниот износ на обврската по алокација на СПВ (65.616.876 СПВ), пресметана по основната каматна стапка на ММФ. Почнувајќи од 2005 година, Народната банка ја рефундира исплатена камата на обврската по алокација на СПВ наследена од поранешна Југославија (8.378.694 СПВ), од Буџетот на Република Македонија.

б) Обврски врз основа на членство и депозити (види белешка 23):

	2009	2008
Обврски врз основа на издадена меница за членство кај ММФ	4.765.447	4.399.562
Обврски врз основа на сметката 1	11.943	11.026
Обврски врз основа на сметката 2	141	130
Вкупно	4.777.531	4.410.718
Тековни	4.777.531	4.410.718

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

40. Останати депозити

	2009	2008
Обврски врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти	3.409.813	2.826.839
Обврски врз основа на денарски депозити кон меѓународни финансиски институции	3.706	8.085
Вкупно	3.413.519	2.834.924
Тековни	3.413.519	2.834.924

Обврските врз основа на денарски депозити кон други домашни субјекти ги сочинуваат: клиентските сметки на брокерските друштва, сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност и сметката на Фондот за осигурување на депозити. Клиентските сметки на брокерските друштва и сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност служат за порамнување трансакции за работи со хартии од вредност. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Сметката на Фондот за осигурување на депозити, согласно со Законот за осигурување на штедни влогови се држи кај Народната банка. Народната банка плаќа камата на сметката на Фондот за осигурување на депозити од 0,85% годишно (2008: 0,85% годишно).

Сметките на меѓународните финансиски институции се депонирани кај Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

41. Останати обврски

Обврските се анализирани на следниов начин:

	2009	2008
Обврски по распределена добивка	407.789	1.161.353
Обврски произлезени од стечајот на БНТ	147.602	148.450
Обврски по наплатени ануитети од продадени општествени станови	7.544	2.887
Обврски врз основа на даноци	805	446
Други обврски	12.815	11.935
Вкупно	576.555	1.325.071

Обврските по распределена добивка се однесуваат на добивката којашто треба да се исплати во Буџетот на Република Македонија, а во согласност со одредбите на Законот за Народната банка. Распределбата на нето-добивката ја одобрува Советот на Народната банка (белешка 1).

Обврските произлезени од стечајот на Банката за надворешна трговија (БНТ) се однесуваат на наследени обврски на Народната банка врз основа на штедни влогови на граѓани затекнати во моментот кога беше објавен стечајот на банката во 1995 година, во висина од 292.442.000 МКД. За измирување на овие обврски, од стечајната маса на БНТ, на Народната банка ѝ беа обезбедени недвижности коишто Народната банка веднаш, без надомест, ѝ ги отстапи на Владата на Република Македонија.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)

Обврските по наплатени ануитети од продадени општествени станови претставуваат обврски кон Буџетот на Република Македонија за неисплатена денарска противвредност на девизни приливи врз основа на наплатени редовни ануитети од продадени општествени станови на физички лица. Уплатите од физичките лица ги примаат деловните банки и ги пренесуваат на посебна девизна сметка на Буџетот на Република Македонија кај Народната банка. Овие уплатени девизни средства се акумулираат на посебна сметка во Народната банка и таа ја пренесува нивната денарска противвредност на Буџетот на Република Македонија еднаш неделно.

42. Посебна резерва

	2009	2008
Посебна резерва за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со банки	202.382	183.498
Посебна резерва за потенцијални обврски врз основа на судски спорови кон останати субјекти	6.990	5.844
Вкупно	209.372	189.342

Посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови се однесуваат на износот на главница и камата за коишто Народната банка очекува дека можеби ќе мора да и ја исплати на деловна банки (поради неизвршување на инструмент за обезбедување за банка во стечај) и правни субјекти коишто имаат поднесено тужба против Народната банка (види белешка 15).

Движењето на посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови се прикажани во продолжение:

	2009	2008
Состојба на 1. јануари	189.342	278.826
Ослободени посебни резерви поврзани со судски спорови со осигурителни компании (белешка 15)	-	(16.227)
Зголемување/ослободување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со банки (белешка 15)	18.883	(79.101)
Зголемување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови спрема останати (белешка 15)	1.147	5.844
Состојба на 31. декември	209.372	189.342

43. Останата пасива

	2009	2008
Депонирани средства врз основа на одземена ефektива и депонирани емства	414.769	436.219
Противставка на пригодни ковани пари	96.178	77.061
Одложени приходи	14.326	17.454
Уплати на капитал во очекување лиценца за вршење дејност	167.003	383.827
Обврски кон добавувачи и други обврски	12.016	16.746
Вкупно	704.292	931.307

Обврските врз основа на депонирани средства по одземени ефективни средства и депонирани емства се однесуваат на депонираните девизни средства коишто надлежни државни органи ги одземале од правни и физички лица како задолжителна мерка и против кои покренале тужби кај надлежните судови. Во зависност од судското решение, овие девизи му се враќаат на лицето од кое се одземени или во денарска противвредност се исплатуваат во Буџетот на Република Македонија. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Уплатите на капитал во очекување лиценца вклучуваат депозит што се однесува на барање за издавање лиценца од Министерството за финансии за вршење осигурителна активност, а во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Противставката на пригодните ковани пари е резултат на сметководствената политика во однос на пригодните ковани пари (како што е објаснето во белешката 2Љ и белешка 28).

44. Капитал и резерви*Капитал*

Капиталот на Народната банка е дефиниран со Законот за Народната банка и на 31. декември 2009 година тој изнесува 1.289.789.000 МКД (2009: 1.289.789.000 МКД).

Општи резерви

Во согласност со одредбите на Законот за Народна банка, по издвојувањето на нереализираните приходи во ревалоризациони резерви, 70% од остатокот на добивката се распределува во општи резерви сè додека не се постигне нивото на примарниот капитал на Народната банка. По достигнувањето на примарниот капитал, 15% од остатокот на добивката се распределува во општи резерви, а остатокот се распоредува во Буџетот на Република Македонија. Општите резерви се користат за покривање на општите ризици од работењето на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31. декември 2009**
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е инаку назначено)*Ревалоризациони резерви*

	2009	2008
Ревалоризациони резерви од нереализирани курсни и ценовни промени		
○ Ревалоризациони резерви од курсни разлики	2.904.427	3.250.785
○ Ревалоризациони резерви од ценовни и курсни промени на златото	6.341.356	4.284.715
○ Ревалоризациони резерви од ценовни промени на хартиите од вредност за тргување	430.156	1.244.372
Вкупно	9.675.939	8.779.872

Ревалоризационите резерви претставуваат акумулирани нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од периодичните курсни ревалоризации на девизните средства и обврски, коишто се користат како резерва против можни идни негативни трендови во движењето на курсните и ценовните промени соодветно.

Ревалоризационата резерва од пресметани курсни разлики од девизните средства и обврски, е намалена поради покривање на нереализирани нето негативни курсни разлики за 2009 година во износ од 346.358.000 МКД (2008: пресметаните нето позитивни курсни разлики во износ од 672.533.000 МКД се распределени во ревалоризациони резерви).

Ревалоризационата резерва од курсни и ценовни промени на златото за 2009 година е зголемена за износ од 2.056.641.000 МКД врз основа на распределба на нереализираните нето позитивни ценовни и курсни разлики на златото (2008: 618.761.000 МКД).

Ревалоризационата резерва за ценовни промени на хартиите од вредност за тргување е намалена за износ од 369.229.000 МКД поради покривање на нето негативни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот „хартија по хартија“. Ревалоризационите резерви врз основа на реализирани ценовни промени од хартиите од вредност во износ од 444.987.000 МКД се распределени во општите резерви и Буџетот на Република Македонија.

45. Пари и парични еквиваленти

	2009	2008
Ефективни странски пари (белешка 16)	154.535	562.397
Депозити во странска валута (белешка 17)	28.279.982	14.284.991
СПВ средства кај ММФ (белешка 20)	3.886.612	59.585
Вкупно	32.321.129	14.906.973

46. Преземени и потенцијални обврски

а) Тужби

Во моментот се водат неколку судски постапки против Народната банка коишто произлегуваат од тековното работење. Народната банка се спротивставува на овие тужби и врз основа на правен совет смета дека нема да се јават значајни материјални загуби, освен износот за кој веќе е направена резервација (белешки 15 и 42).

47. Трансакции со поврзани субјекти

Народната банка има трансакции со поврзани субјекти, со Владата на Република Македонија и со сите членови на Советот. Трансакциите и состојбите со поврзаните субјекти се прикажани во белешките 5, 6, 13, 22, 36 и 37.

48. Настани по датумот на Извештајот за финансиската состојба

После датумот на изготвување на Извештајот за финансиската состојба, последователно се немаат случено материјални настани коишто би барале објавување во финансиските извештаи.